

Innst. 162 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Meld. St. 6 (2016–2017)

Innstilling fra næringskomiteen om Verdier i vekst – konkurransedyktig skog- og trenæring

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Fornybare skogressurser – et grunnlag for styrket fastlandsøkonomi

Meldingen trekker opp regjeringens politikk for skog- og trenæringen framover. Meldingen har et verdikjedeperspektiv, og bygger på hovedtrekkene i skogpolitikken og de skogpolitiske virkemidlene, slik de framgår av tidligere meldinger til Stortinget og de årlige budsjettproposisjonene. Meldingen tar for øvrig utgangspunkt i klimaforlikene inngått i Stortinget i 2008 og 2012, tidligere avklaringer av forholdet mellom næring og miljø, og regjeringens politikk for videre utvikling av et omstillingsdyktig og mangfoldig næringsliv. Økt aktivitet i skogbruket skal kombineres med økt kunnskap om miljøverdiene i skog og styrkede miljøhensyn i skogbruket.

Etter OECDs vurdering vil bioøkonomien, der ulike former for biomasse blir utnyttet i bærekraftige kretsløp i produksjon av mat, produkter og energi, være et bærende element i Europas økonomi. Regjeringen vil legge fram en nasjonal bioøkonominstrategi. Strategien skal bidra til næringsutvikling og et grønt skifte. Skog- og trenæringen kan spille en viktig rolle i framtidens bioøkonomi.

Landbruks- og matdepartementet oppnevnte i samarbeid med Nærings- og fiskeridepartementet i 2013 en strategigruppe – SKOG22 – som har foretatt en helhetlig gjennomgang av effektiviserings- og omstillingspotensialet i de trebaserte verdikjedene.

SKOG22-strategien ble lagt fram i 2015, og er vurdert i arbeidet med denne meldingen.

1.1.1 Prioriteringer for økt verdiskaping i skog- og trenæringen

Skog- og trenæringen i Norge er en del av et åpent, globalt marked. Rammevilkår som legger til rette for effektiv produksjon i skog- og trenæringen og god konkurranseevne i et globalt marked, kan bidra til å realisere verdiskapingspotensialet i skogsektoren.

Regjeringen vil bidra til forutsigbare og konkurransedyktige rammevilkår som legger til rette for investeringer for fremtiden, både i eksisterende bedrifter og i ny virksomhet.

Forvaltningen av norske skoger skal være bærekraftig – økonomisk, miljømessig, sosialt og kulturelt. Prinsippene for bærekraftig skogbruk, som følger av skogbruksloven og tilhørende forskrift om bærekraftig skogbruk, vil bli videreført.

Regjeringen vil styrke miljøhensynene i skogbruket ved å ta i bruk de nye virkemidlene i naturmangfoldloven og skogbrukets virkemidler, blant annet miljøregistreringer, kunnskapsutvikling og Norsk PEFC Skogstandard, slik at uttaket av biomasse fra skog kan økes samtidig som det biologiske mangfoldet ivaretas.

Klimaforlikene inngått i Stortinget i 2008 og 2012, herunder ambisjoner for nasjonale utslippsreduksjoner og et langsiktig mål om å omstille Norge til et lavutslippssamfunn, ligger til grunn for videre arbeid knyttet til skog og klima. FNs klimapanel legger til grunn at skogplanting, bærekraftig skogforvaltning og redusert avskoging er blant de mest kostnadseffektive klimatiltakene i skogsektoren. Regjeringen bygger sin politikk på kunnskapsgrunnlaget til FNs klimapanel.

Det produktive skogarealet er fordelt på om lag 128 200 skogeiendommer. Dette er eiendommer med minst 25 dekar produktiv skog. Disse eies og forvaltes av et stort antall eiere, i hovedsak private. En fragmentert eiendomsstruktur er utfordrende for lønnsomheten i skogbruket, samtidig som betydningen av skoginntekten kan være marginal for mange skogeiere. Regjeringen vil legge til rette for økt omsetning og bedre arrondering av landbrukseiendommer, slik at eiendomsstrukturen på sikt kan endres i retning av mer rasjonelle driftsenheter. Regjeringen satser også på å bedre infrastrukturen fra skog til marked for å øke lønnsomheten og konkurranseevnen i næringen.

Det er en ambisjon at mest mulig av norsk skogråstoff videreføres i Norge, der dette er lønnsomt. Tilgang på kapital er avgjørende for videreutvikling av eksisterende industri og nyinvesteringer i skog- og trenæringen.

Regjeringen legger vekt på miljø- og klimahensyn i arbeidet med produktkrav, retningslinjer og offentlige innkjøp. Dette vil gi grunnlag for utvikling av kompetanse, nye produkter og investeringer i skog- og trenæringen.

Forskning, utvikling og innovasjon er sentrale innsatsområder i arbeidet med omstillingen av norsk økonomi, og avgjørende også for å utløse potensialet for utvikling og økt verdiskaping i skog- og trenæringen, og for å nå nasjonale miljø- og klimamål. Landbruks- og matdepartementet vil vurdere tiltak for å bedre skog- og trenæringens evne til å gjøre nytte av relevante virkemidler for stimulering av forskning, utvikling og innovasjon.

1.1.2 Viktige tiltak i meldingen

VIDEREUTVIKLING AV SKOGSVEGNETTET

Et rasjonelt skogsvegnett med tilfredsstillende vegtetthet og -standard er avgjørende for å kunne drive et lønnsomt skogbruk. Skogsvegene gir rasjonell adkomst til skogressursene og har stor betydning for kostnadene knyttet til skogsdrift og transport av råstoff til industrien. Samtidig som skogsvegnettet vedlikeholdes og utvikles er det viktig at eierne av fylkeskommunale og kommunale veier legger til rette for effektiv transport.

Regjeringen vil:

- videreutvikle skogsvegnettet gjennom målrettet bruk av tilskudd og skogfond, samtidig som hensynet til naturmangfold og opplevelsesverdier i friluftslivet ivaretas

DET OFFENTLIGE VEGNETTET

I arbeidet med kostnadseffektiv transport vil virkemidlene for utbedring av flaskehalsar i det offentlige vegnettet og midler til skogsveger over statsbudsjettet bidra til å sikre god vegstandard fra skog til marked.

Regjeringen vil:

- legge til rette for god og effektiv utnyttelse av vegnettet og formidle oppdatert informasjon om tillatte vekter og dimensjoner,
- legge vekt på systematisk kartlegging av flaskehalsar for godstransport i hele det offentlige vegnettet, og
- i samarbeid med skog- og trenæringen foreslå en egen ordning for utbedring av flaskehalsar som er til hinder for effektiv tømmertransport, og komme tilbake til dette i NTP 2018–2029.

TØMMERTRANSPORT PÅ JERNBANE OG TØMMERKAIER MED TERMINALER

Regjeringen vil:

- vurdere videre tilrettelegging for tømmertransport på jernbane i NTP 2018–2029, og
- stimulere til videre utbygging av kostnadseffektive tømmerkaier og -terminaler som grunnlag for lønnsom bruk av skogressursene langs kysten.

KAPITAL TIL INDUSTRIETABLERINGER

De siste årene har endringer i industristrukturen ført til at Norge i mindre grad foredler trevirke og i større grad eksporterer tømmer som råvare. Kapital er nødvendig både til omstilling og effektivisering av eksisterende foredlingsbedrifter, men også til etablering av nye.

Regjeringen vil:

- endre vedtektene for Investinor slik at midler som er forbeholdt investeringer i skog- og trenæringen også kan investeres i modne unoterte bedrifter,
- bidra til et velfungerende kapitalmarked som gir god kapitaltilgang, både fra norske og utenlandske aktører og
- bidra gjennom virkemiddelapparatet med kunnskap, kompetanse, nettverk og kapital til bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsomme prosjekter

SKATT

Skattesystemet er en viktig del av rammevilkårene for skog- og trenæringen. I revidert nasjonalbudsjett 2014 varslet regjeringen en gjennomgang og vurdering av de særskilte skattereglene for landbruket. Dette er fulgt opp dels gjennom tiltak som er gjennomført i forbindelse med 2016-budsjettet, og dels gjennom forslag som er fremmet i Meld. St. 4 (2015–2016) Bedre skatt – en skattereform for omstilling og vekst. Det er også fulgt opp gjennom forslag til endringer i enkelte særskilte skatteordninger for landbruket, med sikte på gjennomføring fra 2017, jf. Prop. 1 LS (2016–2017).

Regjeringen vil:

- følge opp skattereformen,
- arbeide for lavere skatter og avgifter, og
- gjennomføre forenklinger i landbruksbeskatningen.

EIENDOMSLOVGIVNINGEN

Regjeringen fremmet i 2014 forslag for Stortinget om opphevelse av priskontrollen, jf. Prop. 124 L (2013–2014) Endringer i konsesjonsloven og tvangsfullbyrdsloven (opphevelse av priskontroll). Stortinget behandlet proposisjonen våren 2016, jf. Innst. 153 L (2015–2016).

Regjeringen vil:

- følge opp Stortingets behandling av proposisjonen, jf. Innst. 153 L (2015–2016), og
- stimulere til effektiv bruk av jordskifteinstituttet i arbeidet med å utvikle en mer rasjonell eiendomsstruktur.

UTVIKLING AV SKOGRESSURSENE OG AKTIV BRUK AV SKOGEN I KLIMASAMMENHENG

Regjeringen vil:

- stimulere til at skogressursene blir ivaretatt og videreutviklet gjennom aktiv skogkultur og plan-
teforedling,
- følge opp skogtiltakene i klimaforliket for å øke skogens karbonlager og tilgangen på miljøvennlig råstoff og byggematerialer, og
- utvikle kunnskapen om hvordan trevirke kan erstatte mer utslippsintensive materialer og stimulere til at fornybar bioenergi fra skogen kan erstatte fossile utslipp.

MILJØHENSYN I SKOGBRUKET

Gode avveininger mellom skogtiltak og miljøhensyn er sentralt i et bærekraftig skogbruk.

Regjeringen vil:

- videreføre samhandlingen mellom offentlige virkemidler og private miljøhensyn med sikte på bedre kunnskap og styrkede miljøhensyn i et bærekraftig skogbruk,
- forbedre kvaliteten på informasjon i ulike miljødatabaser slik at informasjonen her kan tas inn i den løpende planlegging av enkeltdrifter,
- sammen med skognæringen utrede hvilke tiltak som er mest hensiktsmessige for økt ivaretagelse av nøkkelbiotoper, og
- kartlegge hvor den eldste skogen finnes, for å sikre god forvaltning av denne.

ØKT BRUK AV TRE

Regjeringen vil:

- fortsatt stimulere til økt industrialisering av treprodukter gjennom virkemidler i blant annet Innovasjon Norge, og vil
- at det offentlige skal være forbilde og motivator for miljøvennlige byggeløsninger.

BIOENERGI OG BIODRIVSTOFF

Bioenergi inngår som et element i regjeringens politikk for økt produksjon av fornybar energi og omlegging til en mer klimavennlig energiproduksjon. Økt, lønnsom produksjon av bioenergi og avansert biodrivstoff gir også verdiskaping i skogsektoren.

Regjeringen vil:

- øke omsetningskravet for biodrivstoff til vegtrafikk fra 5,5 til 7,0 prosent fra 1. januar 2017. Samtidig skal 1,5 prosent av dette være avansert biodrivstoff,
- trappe opp det generelle omsetningskravet og delkravet for avansert biodrivstoff med 0,5 prosent per år fram til 2020, slik at disse blir henholdsvis 8,5 og 3 prosent i 2020, og
- videreføre satsingen på bioenergi gjennom Bioenergiprogrammet under Landbruks- og matdepartementet og Enova under Olje- og energidepartementet.

FORSKNING OG INNOVASJON, UTDANNING, KOMPETANSE OG REKRUTTERING

Regjeringen vil:

- legge til rette for tettere koblinger mellom forskningsmiljøer og industri,
- legge vekt på teknologi- og produktutvikling som grunnlag for økt konkurranseevne i skog- og trenæringen, samt kunnskap som bidrar til å utnytte skogens betydning i klimasammenheng,
- bidra til rekrutterings- og kompetansetiltak for skogbruket gjennom skogfaglig utdanning og etter- og videreutdanning på alle nivå, og
- videreutvikle Skogbrukets Kursinstitutt som drivkraft og tilbyder av kurs og etter- og videreutdanningstiltak i skogbruket.

INTERNASJONALT SKOGSAMARBEID

Bærekraftig skogforvaltning er avgjørende for å nå målene om å redusere og stanse avskoging, stanse tap av biologisk mangfold og landforringelse globalt, og for å ta vare på ressursgrunnlaget og den langsiktige verdiskapingen fra skog. En felles internasjonal forståelse av bærekraftig skogforvaltning er også viktig i arbeidet for å fremme like konkurransevilkår.

Regjeringen vil:

- arbeide for å fremme bærekraftig skogforvaltning internasjonalt, gjennom aktiv deltagelse i relevant internasjonalt skog- og miljøsamarbeid, og
- arbeide for at kriterier for bærekraftig skogforvaltning skal ligge til grunn ved vurderinger av bærekraft, uavhengig av sluttprodukt.

1.2 Skog- og trenæringen – viktig i det grønne skiftet

Treforedlingsindustrien i Norge har i stor grad vært spesialisert mot produksjon av trykkipapir, der mer enn 90 prosent har gått til eksport. Europa er hovedmarkedet for den norske treforedlingsindustrien. Sviktende etterspørsel har resultert i overkapasitet i treforedlingsindustrien i hele Europa. I Norge har dette ført til betydelige nedleggelse av treforedlingsfabrikker. Norske Skog la ned produksjonen ved Union (Skien) i 2006 og ved Follum (Hønefoss) i april 2012. Høsten 2011 innstilte bedriften Hunsfos Fabrikker i Vennesla sin virksomhet. Våren 2012 ble Peterson AS i Moss slått konkurs, og i 2014 ble Södra Cells fabrikk på Tofte i Hurum lagt ned. Nedleggelsene av norsk treforedlingsindustri har ført til store endringer for hele verdikjeden knyttet til skog- og trenæringen.

For å styrke sektorens konkurranseevne, og øke den samlede verdiskapingen fra skog- og trenæringen, er det et behov for omstilling og utvikling av ny skogindustri i Norge. En eventuell vekst i norsk trebrukende industri må trolig komme fra nye produksjoner og produkter.

Eiendomsstrukturen i skogbruket, driftsforhold og infrastruktur for transport av virke fra skog til industri påvirker mulighetene for lønnsomt skogbruk, og for stabile og kostnadseffektive råstoffleveranser til industrien.

Forholdet mellom tømmerpriser og driftskostnader er viktig for hogstaktiviteten. I de siste tiårene har realverdien av skogsvirket hatt en synkende trend. Samtidig har økt mekanisering og utvikling av ny teknologi i maskiner og driftssystemer gitt en stor økning i produktiviteten. Denne utviklingen har bidratt positivt til skogeierens rotnetto (bruttoinntekt fratrukket driftskostnad) og for hogstaktiviteten.

Det er i dag få skogeiere som har arbeidsinntekt fra skogen. For skogeiere med positiv næringsinntekt fra skogbruk utgjorde denne bare sju prosent av bruttoinntekten i 2014.

Klimaforlikene inngått i Stortinget i 2008 og 2012 ligger til grunn for videre arbeid knyttet til skog og klima, jf. også Meld. St. 13 (2014–2015) Ny utslippsforpliktelse for 2030 – en felles løsning med EU.

For å løse globale klima- og miljøutfordringer og samtidig kunne opprettholde velstandsnivået i Norge i en framtid der oljesektoren vil spille en mindre rolle, må en større del av verdiskapingen komme fra produksjon i andre sektorer. Lønnsom foredling av biologiske ressurser kan gi viktige bidrag til dette. Regjeringen vil legge fram en bioøkonomistrategi. Regjeringens strategi skal gi overordnede og langsiktige føringer for en nasjonal innsats på bioøkonomiområdet. Det er første gang det lages en slik strategi i Norge. En viktig merverdi med strategien vil derfor være å skape et felles grunnlag for en videre satsing på området.

1.3 Bærekraftig skogbruk

1.3.1 Internasjonale skogpolitiske prosesser

Det har i lang tid vært arbeidet i FN og andre fora for en felles forståelse av hva som er bærekraftig skogforvaltning. Så langt har dette resultert i ikke-bindende avtaler og målsettinger, hvorav den mest omfattende ble forhandlet fram gjennom FNs skogforum.

Norge har siden 1990-tallet vært aktivt med i det europeiske skogsamarbeidet som nå kalles FOREST EUROPE. Dette er en paneuropeisk samarbeidsprosess utenfor EU-systemet. 46 europeiske land samt Europakommisjonen deltar i arbeidet. Det er utarbeidet kriterier og indikatorer for bærekraftig skogfor-

valtning som har dannet grunnlag for endringer av nasjonal skoglovgivning i flere land og vært basis for utformingen av enkelte markedsbaserte sertifiseringsordninger i regionen. FOREST EUROPE har også utviklet retningslinjer for nasjonale skogprogram, som nesten alle europeiske land nå har implementert.

De største markedsbaserte sertifiseringsordningene er Forest Stewardship Council (FSC) og Programmet for the Endorsement of Forest Certification schemes (PEFC). Sertifiseringsordningene er svært viktige for markedsaktørene. Videre reguleres handel med tømmer og treprodukter i EØS-området nå gjennom EUs tømmerforordning, som trådte i kraft i Norge 1. mai 2015. EUs tømmerforordning innebærer forbud mot omsetning av ulovlig hogd virke.

Regjeringen vil arbeide for en felles forståelse av bærekraftig skogforvaltning internasjonalt, gjennom aktiv deltagelse i relevant internasjonalt skog- og miljøsamarbeid, og for at kriterier for bærekraftig skogforvaltning skal ligge til grunn ved vurderinger av bærekraft, uavhengig av sluttprodukt.

1.3.2 Skogen i Norge

Norge har betydelige skogressurser. Skog og annet trebevokst areal utgjør om lag 14 millioner hektar eller rundt 43 prosent av landarealet. Beregninger fra Landsskogtakseringen viser at av dette er om lag 8,3 millioner hektar produktivt skogareal.

Skogeierne solgte i alt 10,2 millioner kubikkmeter tømmer til industriformål i 2015. Dette er det høyeste nivået siden 1990. I tillegg hogges årlig om lag 2–3 millioner kubikkmeter ved. Samlet avvirkning var da i 2015 på 12–13 millioner kubikkmeter, tilsvarende om lag 50 prosent av tilveksten. Som en følge av at avvirkningen over tid har vært lavere enn tilveksten, har volumet i norske skoger gått fra om lag 300 millioner kubikkmeter i 1925 til over 900 millioner kubikkmeter i 2015.

Skogen i Norge blir stadig eldre, og andelen gammel skog øker. Halvparten av tilgangen av hogstmoden skog de neste 30 år vil komme på det sentrale Østlandet. En stor del av dagens hogstmodne skogressurser står i vanskelig tilgjengelige områder. Den arealmessige fordelingen i forhold til driftsveglengde og terrengbratthet er mer gunstig for den skogen som blir hogstmoden de kommende tiårene. Ifølge Norsk institutt for skog og landskap (Rapport 03/14) er det ut fra ressursgrunnlaget, mulig å øke årlig hogstkvantum til om lag 15 millioner kubikkmeter tømmer innenfor miljømessig forsvarlige rammer.

Skogsråstoff er den viktigste råstoffkilden for bioenergi. I 2014 lå forbruket av bioenergi på 14 TWh. Det er et stort potensial for økt utnyttning av skogressursene til bioenergi først og fremst fra hogstavfall, herunder greiner og topper (GROT).

I 2014 hadde norske skoger et nettoopptak på 30,8 millioner tonn CO₂. Nettoopptaket i skog og andre arealer tilsvarer om lag halvparten av Norges samlede utslipp av klimagasser.

Bevilgede klimamidler skal gå til skogplanteforedling, skoggjødsling og tettere planting etter hogst, og understøtte de næringsrettede virkemidlene på skogområdet slik at en i større grad utnytter klimapotensialet i skogen. Klima- og næringsrettede virkemidler vil i kombinasjon med den eksisterende skogfundsordningen, gi insentiver til å styrke framtidig skogproduksjon og derved også skogens betydning i klimasammenheng.

1.3.3 Mål og virkemidler for bærekraftig skogbruk

Tall fra SSB viser at det i 2015 var nær 128 100 skogeierdommer med minst 25 dekar produktivt skogareal. Det produktive skogarealet til disse eierdommene var om lag 70,1 millioner dekar. Det er stor overvekt av mindre eierdommer, og der ni av ti er under 1 000 dekar. I 2015 ble om lag 33 500 skogeierdommer drevet i kombinasjon med aktiv jordbruksdrift. Gjennomsnittseierdommen består av 550 dekar produktiv skog. Enkeltpersoner eier 94 prosent av eierdommene.

Regjeringen mener at en utvikling i retning av større skogeierdommer vil understøtte økt aktivitet i skogbruket og gi grunnlag for større verdiskaping.

Stortinget vedtok i forbindelse med behandlingen av Prop. 124 L (2013–2014) Endringer i konsesjonsloven og tvangsfullbyrdsloven en rekke anmodningsvedtak til regjeringen, jf. Innst. 153 L (2015–2016).

Som oppfølging av anmodningsvedtakene har Landbruks- og matdepartementet bestemt at det ikke skal være priskontroll ved overtakelse av landbrukseiendommer med bolighus når kjøpesummen er under 3,5 mill. kroner. Videre har forslag til endringer i konsesjonsloven, jordloven og odelsloven samt forslag om endringer i jordlovens drivepliktsbestemmelse og delingsbestemmelse vært på høring.

Regjeringen tar sikte på å fremme forslag om endringer i konsesjonsloven, jordloven og odelsloven våren 2017.

Tilskuddsordningene til henholdsvis nærings- og miljøtiltak i skogbruket og til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer, skogfundsordningen og verdiskapingsprogrammene for tre og bioenergi er sentrale økonomiske virkemidler. Det gis tilskudd til skogsvegbygging og drift i bratt terreng samt tilskudd til utbygging av tømmerkaier. Det gis også tilskudd til skogkultur, hovedsakelig til planting og ungskogpleie. Fra 2016 gis det også tilskudd til tettere planting og gjødsling av skog. Dette er nye

klimapolitiske virkemidler som skal bidra til å øke karbonopptaket i skogen. Fra 2008 har Kystskogbruket hatt en egen bevilgning over jordbruksavtalen, med bakgrunn i kystskogregionens særskilte utfordringer.

Skogfondsordningen ble i sin tid opprettet for å sikre kapital til langsiktige investeringer i skogen som virket ble høstet fra.

Regjeringen varslet en gjennomgang av landbruksbeskatningen i Revidert nasjonalbudsjett 2014, jf. Meld. St. 2 (2013–2014). Dette er fulgt opp dels gjennom endringer i det særskilte skatteregelverket for landbruket i 2016, dels gjennom forslag i Meld. St. 4 (2015–2016) og dels gjennom forslag til endringer i landbruksbeskatningen i budsjettet for 2017.

Fram til nylig har inntekter fra skogeiendommer med en årlig tilvekst helt ned til 3–5 kubikkmeter vært regnet som næringsvirksomhet i skattemessig forstand. Fra 2016 vil de alminnelige prinsippene for skattemessig virksomhetsklassifisering bli lagt til grunn for skogbruket. Det er anslått at endringen vil omfatte om lag 20 000 skogeiere.

Fra 2016 er gevinstbeskatningen ved salg av landbrukseiendom ut av familien redusert. Endringen stimulerer til økt omsetning av landbrukseiendommer.

Regjeringen har foreslått å erstatte gjennomsnittsligning for skogbruk med en ordning med tømmerkonto, tilsvarende en gevinst- og tapskonto, jf. Prop. 1 LS (2016–2017). Endringen har til hensikt å bidra til forenkling samt å begrense skattemotiverte tilpasninger i skogsdriften.

Regjeringen foreslår videre at den særskilte skatteregelen for bruk av skogfond til avskrivbare skogbruksplaner oppheves. Endringen innebærer en forenkling.

I budsjettet for 2017 foreslår regjeringen også et skattefritak for visse utdelinger fra selskap med deltakerfastsetting (deltakerlignet selskap). Dette gjelder utdelinger som skriver seg fra gevinst ved erstatning som følge av skogvern etter naturmangfoldloven. Bakgrunnen for forslaget er å sikre ønsket frivillig vern av verneverdig skog.

Skogplanteforedlingen i Norge står i dag overfor store utfordringer. For å opprettholde dagens produksjon av foredlet frø, må frøplantasjene som ble etablert på 1960–70-tallet fornyes de neste ti årene. Det er beregnet at etablering av 2. generasjons frøplantasjer kan gi ytterligere foredlingsgevinst med hensyn til volum og opptak av karbon i størrelsesorden 20 prosent eller mer.

Det er Stiftelsen Det norske Skogfrøverk og Norsk institutt for bioøkonomi som driver skogplanteforedlingen i Norge. Skogfrøverket har i samarbeid med skogforskningen og skognæringen utarbeidet

«Strategi for skogplanteforedling 2010–2040». Med bakgrunn i den utarbeidede strategien, næringens satsing på full utnyttelse av foredlingspotensialet og regjeringens klimatiltak i skog fra 2016, vil departementet videreføre oppdragene til institusjonene som er involvert i modernisering av skogplanteforedlingen. Det omfatter også foredlingsmål knyttet til klimatilpasning. Med bakgrunn i klimapolitikken må produksjonen av skogplanter øke i årene som kommer.

Hogst og framkjøring av tømmer er i dag for en stor del industrialisert og fullmekanisert. Det er skogsentreprenørene som utfører nesten 100 prosent av all tynning og over 95 prosent av all hogst i Norge. En kartlegging gjennomført av Skogbrukets Kursinstitutt (Skogkurs) i 2011 viser at det er om lag 250 profesjonelle skogsmaskinentreprenører i Norge. Det er behov for å legge til rette for å sikre rekruttering til bransjen over tid. Det er et viktig og stort ansvar for skogsentreprenører å avklare miljøhensyn ved skogsdrift.

Riksrevisjonen gjennomførte i 2012 en forvaltningsrevisjon av skogpolitikken, presentert i Dokument 3:17 (2011–2012) Riksrevisjonens undersøkelse av bærekraftig forvaltning av norske skogressurser. Riksrevisjonens undersøkelse ble behandlet i Stortinget i 2013, jf. Innst. 102 S (2012–2013). Departementet har i løpet av de siste tre årene arbeidet med å følge opp hovedmerkene fra Riksrevisjonen og forslagene fra Stortinget, se også nærmere omtale under pkt. 3.3. i meldingen.

1.3.4 Nærmere om skogbruk og miljøverdier

Det er beregnet at norske skoger i gjennomsnitt har om lag 20 prosent mer død ved per hektar enn skogene i Sverige, og om lag 65 prosent mer enn skogene i Finland. Norsk rødliste for arter 2015 viser videre at det har vært en reell nedgang i andel truede arter i skog. Skog- og klimapolitisk hadde det vært ønskelig å kunne utnytte tømmerressursene økonomisk i stedet for at de råtner i skogen. Samtidig har denne utviklingen positiv effekt for det biologiske mangfoldet.

På fastlandet er skogen den naturtypen som rommer flest arter, og mange av de rødlistede artene i skog er knyttet til gammel skog. Den aller eldste skogen er viktig for truet naturmangfold. Ifølge Landskogtakseringen er om lag 2,4 prosent av den produktive skogen eldre enn 160 år. Regjeringen vil kartlegge hvor den eldste skogen finnes, for å sikre god forvaltning av denne.

På bakgrunn av forskning på rødlistearter i prosjektet Miljøregistrering i skog (MiS) ble 29 ulike livsmiljøer identifisert som viktige for de arter som er avhengig av at det tas spesielle hensyn i skogbruket. Slike livsmiljøer bevares og utvikles ved å etablere

dem som nøkkelbiotoper. Det er til nå satt til side opp mot 70 000 nøkkelbiotoper som skal tas vare på, noe som utgjør om lag 750 000 dekar. Departementet vil, sammen med Klima- og miljødepartementet og skogeierne organisasjoner, utrede hvilke tiltak som er mest hensiktsmessige for økt ivaretagelse av nøkkelbiotoper.

Når en regner med nøkkelbiotoper, der verdiene ivaretas langsiktig, er 3,5 prosent av det produktive skogarealet i Norge langsiktig bevart eller vernet. Under behandlingen av Meld. St. 14 (2015–2016) Natur for livet, ba Stortinget regjeringen sette et mål om vern av både offentlig eid skog og frivillig vern av privateid skog til 10 prosent av skogarealet.

Skogen er den naturtypen i Norge med flest arter. Av totalt 2 355 truede arter på rødlista lever 1 122 arter (48 prosent) utelukkende eller delvis i skog. Det er risiko for utdøing som er vurdert i rødlista. Ved prioritering av forvaltningsinnsatsen må det derfor vurderes om det faktisk finnes tiltak som vil bedre bestanden av de aktuelle artene. For mange arter er det mangelfull kunnskap. Det er viktig at det i forvaltningen legges vekt på bruk av kunnskap som er vitenskapelig fundert og har en metodisk tilnærming og systematikk som gjør den etterprøvbare.

PRIORITERINGER

Regjeringen vil:

- videreføre samhandlingen mellom offentlige virkemidler og private miljøhensyn,
- forbedre kvaliteten på informasjon i ulike miljødatabaser,
- videreutvikle MiS-metodikken (Miljøregistreringer i skog) i tråd med tilrådinger fra MiS-prosjektet, og bruke kunnskapsgrunnlaget som ligger i Norsk rødliste for arter til målrettet artsbevaring,
- legge til rette for at Skogportalen kan gi oppdatert og relevant miljøinformasjon til skogbruket,
- legge til rette for at det gjennomføres skogbruksplanlegging med miljøregistreringer på stadig nye skogarealer,
- sammen med skognæringen utrede hvilke tiltak som er mest hensiktsmessige for økt ivaretagelse av nøkkelbiotoper,
- kartlegge hvor den eldste skogen finnes, for å sikre god forvaltning av denne,
- revidere forskrift om bærekraftig skogbruk slik at både nygrøfting og rensk av grøfter der det ikke er etablert produktiv skog, blir forbudt,
- gjennomgå praktiseringen av forskrift om bruk av utenlandske treslag i skogbruket og vektlegge muligheter for å fjerne uønsket spredning av utenlandske treslag ved behandling av søknader om tillatelse eller tilskudd til vegbygging og drift i vanskelig terreng,

- videreføre arbeidet med vern av skog etter naturmangfoldloven,
- bruke naturmangfoldlovens bestemmelser om utvalgte naturtyper eller prioriterte arter i skog der kunnskapsgrunnlaget tilsier at dette er riktige tiltak, og
- videreføre løpende overvåking av ressurs- og miljøtilstanden gjennom Landsskogtakseringen og en videreutvikling av naturindeksen.

1.3.5 Forbedring av infrastrukturen i skogen

Et rasjonelt skogsvegnett med tilfredsstillende vegtetthet og -standard er avgjørende for å kunne drive et lønnsomt skogbruk. Skogsvegene har stor verdi for alt transportarbeid i forbindelse med forvaltning av skogen, herunder etterarbeider og oppbygging av ny skog og videre skjøtsel. Hovedformålet med økt utbygging av skogsbilveger er å redusere driftsveglengden. Driftsveglengden er den avstanden tømmeret må transporteres med lastetraktor fra hogstfeltet og fram til en skogsbilveg som er godkjent for tømmerbil. Rasjonell adkomst legger til rette for et mer stedstilpasset skogbruk med drifts- og foryngelsesmetoder som kan gi positive miljøgevinster.

Tall fra SSB viser at det totalt ble ferdigstilt skogsveier for 243 mill. kroner i 2015. Offentlige tilskudd dekket 89 mill. kroner av de totale byggekostnadene.

Mye av skogsvegnettet i Norge er gammelt. Disse vegene er bygd for annet transportutstyr og etter andre krav enn det dagens transportbehov og -utstyr stiller. Regionene Vestlandet og Nord-Norge har størst behov for nybygging av skogsveger. Regionene Østlandet og Sør-Østlandet har størst behov for ombygging av eksisterende skogsvegnett. Midt-Norge trenger både flere nye skogsveger og modernisering av gamle veier. Bruk av større tømmervogntog, økt behov for helårs bæreevne og prognoser om økt nedbørintensitet og kortere teleperioder vil stille store krav til god planlegging og dimensjonering knyttet til både ombygging og nybygging av skogsvegene. Skogbruket har hatt egne vegplanleggere i lang tid. Rundt 15 personer arbeider helt eller delvis som skogsvegplanleggere i Norge i dag.

PRIORITERINGER

Departementet vil arbeide for videreutvikling av et hensiktsmessig skogsvegnett slik at større deler av det produktive skogarealet kan tas i bruk for sysselsetting og verdiskaping i Norge. De viktigste virkemidlene i dette arbeidet vil være landbruksvegforskriften og planrutinene knyttet til skogsvegbyggingen, samt målrettet forvaltning av skogfond og tilskudd.

Regjeringen har økt de ordinære bevilgningene til skogsveger og drift i bratt terreng betydelig, fra 69

mill. kroner i 2013 til 124 mill. kroner i 2016. Mesteparten av bevilgningen går til skogsveger. Satsingen videreføres i statsbudsjettet for 2017. Regjeringen vil videreutvikle skogsvegnettet samtidig som hensynet til naturmangfold og opplevelsesverdier i friluftslivet ivaretas.

1.4 Effektiv transport fra skog til industri

Bedret infrastruktur er ett av regjeringens viktigste satsingsområder. Infrastruktur som effektiviserer transporten og bidrar til konkurransedyktige rammevilkår er av stor betydning for næringslivet, herunder skog- og trenæringen.

Skog- og trenæringen er en betydelig transportbruker, særlig på veg, men i økende grad også på jernbane og båt. Transport av tømmer fra velteplass i skogen til industritomt utgjør for massevirke 30–50 prosent og for sagtømmer 12–15 prosent av råvarekostnadene til industrien. Relative endringer i transportkostnadene slår kraftig ut på de totale kostnadene i verdikjeden og næringens konkurransevne. Utviklingen i handelsmønstre og internasjonale markeder bidrar til økende transportbehov. Sett i lys av dette, er det viktig at fortrinnene til de ulike transportformene utnyttes og at det legges til rette for effektive kombinasjoner av transporter på sjø, jernbane og veg – såkalte intermodale transporter.

I 2014 ble modulvogntogordningen, som tillater vogntog på inntil 25,25 meter og 60 tonn, permanent for et utvalg strekninger i Norge. Det er etablert et sett av kriterier som må være oppfylt før vegstrekninger kan åpnes for modulvogntog. Disse kriteriene er viktige verktøy i arbeidet med planlegging og strategier for vegbygging, og de vil gi næringslivet og andre berørte aktører større forutsigbarhet og åpenhet rundt de vurderingene som må gjøres. Sverige og Finland har åpnet for tyngre tømmervogntog enn det som er lovlig i Norge. Også skognæringen i Norge har bedt om prøveordning med 74 tonn tømmervogntog, og saken er til vurdering i Vegdirektoratet.

Flaskehalsen i vegnettet begrenser transporteffektiviteten og øker transportkostnadene for tømmer og andre produkter som transporteres med vogntog. I arbeidet med kartlegging og utbedring av flaskehalsen blir det derfor lagt vekt på framkommelighet for næringstransport, for eksempel i form av tilpasninger av lengde-, høyde- og vektbegrensninger for vogntog.

Riksvegstrekningene som inntil videre ikke kan åpnes for tømmervogntog, ligger på Vestlandet, i Midt-Norge og i Nord-Norge. Flere av disse vil bli åpnet i 2016 som følge av forsterkningstiltak og slutføring av styrkeberegninger på en del større bruer. I dag gjenstår beregning av om lag en prosent av de knapt 5 000 riksvegbruene.

Arbeidet med å identifisere flaskehalsen for tømmertransporten på fylkesvegnettet har vist seg å være langt mere omfattende enn antatt. Statens vegvesen viderefører arbeidet med gjennomgang av tillatt brukslast på fylkesvegbruene. Beregning og reklassifisering er i dag gjennomført på omkring 9 000 av i alt 11 300 bruer. De aller fleste bruene skal være gjennomgått i løpet av 2016. Arbeidet som Statens vegvesen har gjort så langt, har gitt grunnlag for å åpne større deler av fylkesvegnettet for tømmervogntog.

Mellom 80 og 90 pst. av tømmertransportene på bil fra skog til leveringssted er inntil fylkeskommunal og/eller kommunal veg. Det er mange kommunale vegger som er klassifisert i veglistene med 8 tonns aksellast, og andre begrensninger på totalvekt og vogntoglengde, som betydelig reduserer tømmervolumet som kan fraktes med tømmerbilene.

Regjeringen vil legge til rette for god og effektiv utnyttelse av vegnettet og formidle oppdatert informasjon om tillatte vekter og dimensjoner. Regjeringen legger vekt på systematisk kartlegging av flaskehalsen for godstransport i hele det offentlige vegnettet. God sammenhengende vegstandard er viktig for kostnadseffektiv godstransport. Regjeringen vil i samarbeid med skog- og trenæringen foreslå en egen ordning for utbedring av flaskehalsen som er til hinder for effektiv tømmertransport, og komme tilbake til dette i NTP 2018–2029.

Båtfrakt er ofte eneste alternativ for lønnsom langtransport av tømmer fra mange kystfylker. I 2014 ble det fraktet over en million kubikkmeter tømmer på skip. En stor andel av dette tømmeret ble eksportert til Sverige og Tyskland. Dersom avvirkningspotensialet i kystskogen fra Rogaland til Finnmark fram mot år 2040 utnyttes, vil transportbehovet av tømmer over kai doblets til over to millioner kubikkmeter årlig. Med bakgrunn i dette har SINTEF i rapporten Transport av skogsvirke i kyststrøk (2011) beregnet at det kan være økonomisk gunstig å renovere eller etablere inntil 60 tømmerkaier langs kysten, fra Rogaland til Finnmark. I en senere rapport fra Skogkurs, SINTEF og NIBIO (Infrastrukturprogrammet, 2015), blir det pekt på behov for utbygging av 26 kaier innen 2024. Disse rapportene vil utgjøre et viktig grunnlag for den videre utviklingen av kaier langs kysten. Regjeringen vil legge til rette for videre utbygging av kostnadseffektive kaier og terminaler egnet for tømmer og som grunnlag for lønnsom bruk av skogressursene langs kysten. Samtidig er det viktig at fylkeskommunene og kommunene legger til rette for effektiv tømmertransport på tilførselsvegger, jf. omtale av flaskehalsen i vegnettet.

Jernbanen er godt egnet for lange godstransporter av tømmer og flis, både med hensyn til økonomi, miljø og trafiksikkerhet. I 2015 ble det transportert

mer enn tre ganger så mye tømmer og flis på jernbane som i 2010. Hovedårsaken til den markante økningen er nedleggelse av norsk treindustri, som igjen har ført til behov for i større grad å eksportere tømmer til Sverige. Siden 2010 er det utført fysiske tiltak på flere steder for å bedre forholdene for lasting av tømmer på tog. En hovedutfordring ved tømmertransport på jernbane er kostnadseffektivisering gjennom effektive terminaler av god standard og lavest mulig omlastingskostnader. En annen hovedutfordring er kostnader knyttet til framføring av tog. Tømmer transportert med elektriske tog har fortrinn ved lavere transportkostnader og at kjøperne kan dokumentere miljøvennlig transport. Det er derfor et tydelig ønske fra bransjen at Røros- og Solørbanen elektrifiseres. I Nasjonal transportplan for perioden 2014–2023 framgår det at Trønder- og Meråkerbanen elektrifiseres i løpet av planperioden.

1.5 Konkurransedyktig og verdiskapende foredlingsindustri

Skogindustrien er avhengig av konkurransedyktige rammebetingelser. Dette må i hovedsak sikres gjennom regjeringens generelle satsing for å styrke konkurransekraften i norsk næringsliv. Skogindustriens lønnsomhet påvirkes av blant annet tømmerprisen, som igjen avhenger av effektiv avvirkning og transport. Samtidig må foredlingsbedriftene forholde seg til skiftende etterspørsel, og være konkurransedyktige på produktpris, kvalitet, bærekraft og innovasjon.

I tillegg til de justeringene i skogpolitikken meldingen legger opp til, knyttet til innsats for mer effektiv transport på veg, jernbane og sjø, er det grunn til å vurdere særskilte tiltak som kan forbedre rammebetingelse for foredlingsbedrifter i skogsektoren. Regjeringen mener at kapitaltilgang for industrien, effektivisering og økt industrialisering av treprodukter, forenklinger eller justeringer i regelverk, og tilrettelegging for utvikling av nye produkter og løsninger, vil være sentrale elementer for å styrke foredlingsleddet i skog- og trenæringen. Videre vil forskning i ulike ledd i verdikjedene fra skog til marked kunne gi et grunnlag for omstilling og videreutvikling.

Deler av den norske skog- og trenæringen har ikke hatt den samme investeringsevnen som konkurranter i Sverige og Finland. Regjeringens forslag til skattereform vil bidra til å gi norsk næringsliv større investeringsevne. Samtidig har regjeringen lagt til rette for tilgang til statlige ordninger for å muliggjøre de investeringene som er nødvendige for å gjennomføre et grønt skifte i norsk økonomi. I 2013 ble det satt av 500 mill. kroner til en kapitalutvidelse i Investinor, øremerket til investeringer i skogindustri i tidlig vekst- og ekspansjonsfase. Det er fortsatt over 400 mill. kroner som står ubrukt. Regjeringen vil der-

for endre vedtektene for Investinor, slik at midler som er forbeholdt investeringer i skog- og trenæringen også kan investeres i modne unoterte bedrifter, jf. Nærings- og fiskeridepartementets Prop. 1 S (2016–2017).

Dersom markedet etterspør mer bruk av tre i bygg, vil det være et stort potensial for videreutvikling av den tremekaniske industrien. Den tremekaniske industrien står i dag for rundt 70 prosent av tømmerinntektene til skogeierne. Økt omsetning og verdiskaping i denne verdikjeden vil derfor ha stor betydning for hele skogsektoren. I tillegg til markedet for nye bygg, er markedet for rehabilitering, ombygging og tilbygg (ROT-markedet) stort i Norge, og viktig for mange produsenter av trelast. Det er fortsatt forbedringspotensial og produktutviklingspotensial i omsetningen av tre i varehus og andre utsalg.

Byggsektorenes direkte klimagassutslipp utgjør en betydelig del av de norske utslippene. Det meste av dette knytter seg til framstilling og transport av byggevarer. Bare en mindre del, rundt tre prosent, er knyttet til bygningers drift gjennom livsløpet. Trevirke kan erstatte mer energikrevende materialalternativer og gi forlenget lagring av karbon. Ved å bruke tre i konstruksjoner og produkter med lang levetid, bindes karbon for lang tid. Trevirke har også mange andre gode miljøegenskaper.

Manglende dokumentasjon og manglende standardisering gjør at tre ikke blir det foretrukne materiale i mange prosjekter. Landbruks- og matdepartementet vil legge til rette for å videreutvikle kunnskapsgrunnlaget for kost-nyttevurderinger av miljø- og klimavennlige løsninger ved prosjektering og bygging i tre. Arbeidet med å forbedre dokumentasjonen om trevirkets egenskaper som byggematerialer, vil også være en del av dette.

I den nye loven om offentlige anskaffelser, som ble vedtatt i juni 2016, slås det fast at offentlige oppdragsgivere skal innrette sin anskaffelsesvirksomhet slik at den bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger der det er relevant. Det nye anskaffelsesregelverket legger dermed til rette for at offentlig sektor kan legge vekt på kostnadseffektive og miljøvennlige materialvalg og byggeløsninger i sine anskaffelser.

Norsk treforedlingsindustri har lenge hatt en tung eksponering og spesialisering innenfor trykkipapir. Redusert etterspørsel etter trykkipapir har presset lønnsomheten til bedriftene i Norge. Skogindustrien i våre naboland har hatt bredere produktporteføljer og har lyktes bedre med omstilling. Treforedlingsbedriftene har en nøkkelfunksjon i verdikjeden gjennom avsetning av massevirke og restråstoff fra sagbruksindustrien. På kort og mellomlang sikt er det spennende muligheter innenfor blant annet fiberbaserte byggprodukter. SKOG22 peker videre på at det

på mellomlang og lang sikt finnes muligheter innenfor blant annet funksjonskjemikalier til oljesektoren, produksjon av trebaserte fôrprodukter, nanocellulose, trefiberkompositter og ulike kjemikalier.

Bioraffinering bygger både på bioteknologi og fysisk/kjemisk behandling av biomasse. Borregaard i Sarpsborg er ett av verdens fremste bioraffinerier som benytter tømmer. Ved siden av Borregaard er NTNU, SINTEF, NMBU og PFI viktige forsknings- og utdanningsmiljøer innen bioraffinering og skogbasert bioteknologi. Både Norges forskningsråd og Innovasjon Norge har program som støtter bioraffineriprojekter.

Produksjon av biodrivstoff basert på skogråstoff eller cellulose kan være et viktig område for økt verdiskaping innenfor skog- og trenæringen framover. Bruk av biodrivstoff er særlig aktuelt for tungtransport, sjøtransport og luftfart, der det er få andre kjente utslippsreducerende teknologier. Størsteparten av omsatt biodrivstoff i Norge og Europa i dag er basert på matvekster (førstegenerasjons biodrivstoff). Fra 2014 dobbeltelles andregenerasjons biodrivstoff, eller såkalt avansert biodrivstoff, i det norske omsetningskravet for biodrivstoff til vegtrafikk etter modell av fornybardirektivet. Dette gir et viktig insentiv til økt bruk av andregenerasjons biodrivstoff.

Vedfyring er den desidert største bioenergiformen i Norge og viktig for forsynings sikkerheten av energi. I klimaforliket ble det vist til bioenergi strategien for økt utbygging av bioenergi med inntil 14 TWh. Ett av målene i klimaforliket er at insentivene for uttak av råstoff fra skogen til bioenergi bedres.

1.6 Forskning og innovasjon sentralt i grønt skifte

Kapittel 6 i meldingen gir en helhetlig oversikt over kunnskapsbehov, samt relevante aktører og virkemidler for økt forsknings- og innovasjonsinnsats i skog- og trenæringen. Høy forsknings- og innovasjonsaktivitet, der utvikling av nye produkter og produksjonsmetoder står sentralt, er en viktig forutsetning for å styrke konkurransevnen i skog- og trenæringen. Dette gjelder alle verdikjeder, som omfatter hele spekteret av trebaserte produkter.

Videre forskningsinnsats skal gi kunnskap om hvordan skogens klimabidrag kan økes og hvordan skogbruket kan tilpasses klimaendringer. Forskning er også nødvendig for å framskaffe kunnskap for politikutvikling, for å nå nasjonale miljømål og for å utvikle nye bærekraftige løsninger i sektoren. Norges forskningsråd har flere program som finansierer langsiktig, grunnleggende forskning knyttet til skog, for eksempel innenfor områder som skogskjøtsel, miljøkunnskap, avvirkning, økt bruk av trevirke, energiproduksjon basert på tre, samt aktiv utnyttning av skogen i nærings- og klimasammenheng.

Forskningsprosjekter finansiert gjennom programmene BIOTEK2021 og NANO2021 gir viktige bidrag til grunnleggende forskning innenfor alternativ bruk av trevirke og bioraffinering. Kunnskap om bruk av råstoff fra skogen til bioraffinering og energiformål vil kunne gi viktige bidrag til et framtidig lavutslippssamfunn.

For å dekke skog- og trenæringens mer kortsiktige forskningsbehov med tanke på omstilling og økt konkurransekraft er de generelle, næringsrettede ordningene viktige. Dette gjelder både for eksisterende industri og med tanke på etablering av nye innovative bedrifter.

Brakerstyrt innovasjonsarena (BIA) er en hovedarena for brukerstyrt forskning i Norges forskningsråd. BIA skal fremme næringslivets evne og vilje til innovasjon gjennom å støtte FoU-prosjekter som tar utgangspunkt i bedriftenes egne strategier og utfordringer, uavhengig av område eller tema.

Opprettelsen av Senter for fremragende forskning og Senter for forskningsdrevet innovasjon gir muligheter for nettverksbygging og næringsrelevant FoU. Det er i dag ingen slike sentre direkte knyttet til skog- og tresektoren. Så langt har ingen aktører innen skog- og trenæringen nådd opp i konkurransen innenfor disse ordningene.

Regjeringen legger stor vekt på internasjonalisering av norsk forskning, og det er iverksatt en rekke tiltak for å bedre suksessraten for norske søknader mot EUs rammeprogram Horisont 2020. Forskningsinstituttene knyttet til skog- og trenæringen er en del av denne satsingen.

Oversikt over søknadstilfanget til Norges forskningsråd viser et potensial for økt FoU-aktivitet i skog- og trenæringen. Relativt lave søknadstall fra skog- og trenæringen de senere årene kan ha sammenheng med en generell økonomisk vanskelig periode for næringen, med lite finansielt overskudd til å ta initiativ til prosjektsøknader. Potensialet for at flere skog- og trebedrifter benytter seg av denne skattefunnordningen vurderes som stort. Regjeringen har utvidet Skattefunnordningen ved å øke beløpsgrensen for egenutført forskning og utvikling og innkjøpt FoU, samt økt timesatsen. SKOG22 peker på at det for skog- og trenæringen er viktig at det offentlige virkemiddelapparatet innenfor FoU og innovasjon er tilpasset næringens behov og evne til å delta i prosjekter. Landbruks- og matdepartementet vil ta initiativ til et samarbeid med skog- og trenæringen, FoU-institusjonene og Norges forskningsråd for å se nærmere på hvordan FoU-aktiviteten i næringen kan øke, og vurdere tiltak for dette.

Gjennom Trebasert innovasjonsprogram har Innovasjon Norge i over 15 år gitt støtte til innovative prosjekter som fremmer bruk av tre som bygningsmateriale. Videre er det gjennom Bioraffine-

ringsprogrammet i Innovasjon Norge bevilget midler til å realisere forretningsmuligheter knyttet til bruk av fornybare råvarer og ny foredlingsteknologi. Gjennom støtte til teknologiutvikling eller verifisering i liten skala er programmet et viktig ledd i innovasjonskjeden fra forskning og utprøving og fram til nye produkter. Miljøteknologiordningen i Innovasjon Norge er styrket, senest gjennom tiltakspakken for økt sysselsetting i 2015 og i statsbudsjettet for 2016. Det er et viktig samspill mellom Bioraffineringsprogrammet og Miljøteknologiordningen. Bioraffineringsprogrammet verifiserer nye prosesser og øker dermed tilfanget av modne prosjekter som når fram til den kostbare oppskaleringsfasen der Miljøteknologiordningen kan avlaste risiko.

For å lykkes med å bringe flere forskningsresultater fram til kommersialisering, vil god koordinering mellom virkemiddelaktørene for ulike forskningsprogrammer og ordninger være sentralt. Norges forskningsråd, Innovasjon Norge og SIVA samarbeider om et eget program som legger grunnlaget for etablering av kunnskapsklynger. Arena Skognæringa i Trøndelag er etablert som et klyngeprosjekt bestående av 46 aktører som arbeider innenfor skog og som har som sin hovedvisjon å ta en ledende rolle innenfor utviklingen i bioøkonomien.

Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) skal utvikles til å bli det ledende instituttet innen bioøkonomi, og vil spille en sentral rolle i å utvikle kunnskap som kan styrke skog- og trenæringens rolle i det grønne skiftet. Instituttet arbeider i denne sammenheng primært med FoU knyttet mot forvaltning og næringsmessige problemstillinger. Andre relevante forskningsmiljøer er Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU), Norsk Treteknisk Institutt (NTI), Papir- og fiberinstituttet AS (PFI), Norsk institutt for naturforskning (NINA) og Norsk institutt for vannforskning (NIVA).

Det er behov for å rekruttere skogfaglig kompetanse både på fagarbeidernivå og akademikernivå til næring, forvaltning, rådgivning og forskning.

Skogsentreprenørene må ha skog- og miljøfaglig kompetanse for å ta de rette beslutninger under sluttavvirkning, tynning og annen skogskjøtsel. Det er derfor viktig å opprettholde en fagbrevordning for skogsoperatører. Landbruks- og matdepartementet vil gjennom dialog med Faglig råd for naturbruk og Kunnskapsdepartementet bidra til utvikling av en skogbruksutdanning som er i samsvar med næringens behov. Det kan være utfordrende å skaffe nok læreplasser. Bransjen har et årlig behov for nyrekruttering på om lag 30–40 skogsoperatører.

Det er i dag ikke utdanningstilbud på fagskolennivå i skogfag. Landbruks- og matdepartementet vil derfor, sammen med næringen, vurdere behovet for å utvikle modulbaserte fagskoletilbud i skogfag som et

etterutdanningstilbud med formell kompetanse til skogeiere og rådgivere.

Utdanningsinstitusjoner som utdanner akademikere til skog- og tresektoren, er blant annet Høgskolen i Hedmark (HiH), som tilbyr bachelorutdanning i skogfag, og Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU), som tilbyr både bachelorprogram og masterprogram. Disse utdanningsinstitusjonene, sammen med videregående utdanning innenfor skogrelaterte fag, er viktige for å sikre framtidig verdiskaping og bærekraftig forvaltning av skogressursene. Videre er det teknologiske miljøet i Trondheim ved NTNU, med blant annet Tresenteret som et bindeledd mellom NTNU, byggenæringen og skog- og trenæringen, viktig for styrket kompetanse på økt og riktig bruk av tre innenfor ingeniør- og arkitektfag.

Regjeringen vil bidra til rekrutterings- og kompetansetiltak for skogbruket gjennom skogfaglig utdanning og etter- og videreutdanning på alle nivå.

1.7 Samfunnssikkerhet og beredskap

Landbruks- og matdepartementet har ansvar for samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet i egen sektor.

Skog dekker store deler av landarealet. Klimaendringer vil kunne øke faren for klimarelaterte skader som skogbrann og vindfelling. Slike skader kan også ramme infrastruktur og sentrale samfunnsfunksjoner. Opprydding etter større naturkatastrofer vil også kunne få vesentlig innvirkning på verdikjedene fra skogen til industri og marked. Truslene mot skogens helse og vitalitet i Norge vil også øke som følge av naturlig forekommende skadegjørere som sopp og insekter. I tillegg kan nye skadegjørere ved et endret klima etablere levedyktige populasjoner i Norge. Det er derfor gode grunner til å legge stor vekt på å forebygge skogskader og sikre at myndighetene og aktørene i verdikjedene fra skog har gode, koordinerte planer for å håndtere stormfelling av skog og andre vesentlige skogskader.

Beredskapsplanverk bør så langt det er mulig og hensiktsmessig koordineres mellom privat og offentlig skogforvaltning.

Landbruks- og matdepartementet har ansvar for den statlige erstatningsordningen for naturskade gjennom naturskadeloven. Erstatning over ordningen er blant annet betinget av at det ikke er adgang til å forsikre seg mot skaden ved en alminnelig forsikring. I underkant av 50 prosent av skogarealet på landsbasis er stormforsikret gjennom private forsikringsavtaler.

1.8 Økonomiske og administrative konsekvenser

Meldingen vil bli fulgt opp innenfor gjeldende budsjetterammer.

Tiltakene i meldingen fordrer ikke vesentlige systemendringer eller administrative tiltak.

2. Komiteens merknader

2.1 Generelt

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Else-May Botten, Ingrid Heggø, Odd Omland og Knut Storberget, fra Høyre, Laila Davidsen, Ingunn Foss, Gunnar Gundersen og Ove Trellevik, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad, Oskar J. Grimstad og Morten Ørsal Johansen, fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Hjemdal, fra Senterpartiet, lederen Geir Pollestad, fra Venstre, Pål Farstad, og fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, viser til regjeringens Meld. St. 6 (2016–2017) Verdier i vekst – konkurransedyktig skog- og trenæring.

Komiteen mener at skogen kan gi positive klimagevinster gjennom opptak av CO₂ og binding av karbon gjennom trebruk, og at det ligger et stort potensial for verdiskaping i skog- og trenæringen. Komiteen er enig med SKOG22 i at skog- og trenæringen er en strategisk viktig næring for Norge, som må videreutvikles gjennom langsiktig samspill mellom næringens aktører, forskningsinstitusjoner, myndigheter og andre sterke næringer i Norge.

Komiteen viser til at Norge har forpliktet seg gjennom Paris-avtalen til 40 pst. utslippskutt innen 2030. Komiteen viser til at FN's klimapanel legger til grunn at skogplanting, bærekraftig skogforvaltning og redusert avskoging er blant de mest kostnadseffektive klimatiltakene i skogsektoren. Komiteen vil videre vise til at klimapanelet mener at det er nødvendig med økt bruk av biomasse for å erstatte fossile produkter, for eksempel bruke mer tre til erstatning for stål og betong, økt bruk av bioenergi og økt tilvekst av skogarealene som kan gi positive klimabidrag. Komiteen merker seg at Klimakur2020 også peker på skogen som viktig for å lagre karbon, og at norsk skogs opptak av CO₂ har økt over de siste årene og vil i 2020 ligge på et nivå rundt 19 millioner tonn CO₂.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til at Klimakur2020 mener det mulig å øke CO₂-opptaket ved tiltak som tettere planting, planting på nye arealer, skogplanteforedling og økt bruk av gjødsling.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil legge til rette for at skogen forvaltes på en måte som reduserer klimagassutslipp og

bevarer naturmangfoldet. Gjødsling av skog bidrar til at naturmangfoldet svekkes og gjør skogen i dårligere stand til å lagre og binde karbon. Dette medlem ber derfor regjeringen avvikle ordningen med tilskudd til gjødsling av skog.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen avvikle ordningen med tilskudd til gjødsling av skog.»

Komiteen viser til at tiltak i skogsektoren har lav kostnad og vil derfor være samfunnsøkonomisk lønnsomme. Komiteen mener det er viktig å utnytte skogens potensial for opptak av CO₂, og at tre er en bioressurs som kan erstatte fossil energi og mer klimabelastende byggematerialer. Komiteen vil understreke at det er viktig at det biologiske mangfoldet i skogen tas hensyn til.

Komiteen vil vise til at skognæringen selv i SKOG22 tar til orde for at næringen vil ta en nøkkelrolle i det grønne skiftet. Komiteen merker seg også at regjeringen i Meld. St. 6 (2016–2017) peker på at vekst og utvikling i større grad må skje innenfor naturens tålegrenser, og at samfunnsutviklingen må baseres på produkter og tjenester som gir betydelig mindre negative konsekvenser for klima og miljøverdier enn i dag. Komiteen er enig med regjeringen i at de fornybare ressursene kan bidra og skal bidra til økt sysselsetting, vekst og verdiskaping uten vesentlige klimautslipp, og at skognæringen her vil være en viktig kilde til fornybare ressurser.

Komiteen viser til at skog- og trenæringen i SKOG22 selv hevder at næringen har et økonomisk omsetningspotensial på minst 180 mrd. kroner per år, noe som er en firedobling fra 2012.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til at om lag 43 pst. av landet er skogkledd, at Norge har store uutnyttede skogressurser, og at vi ifølge SKOG22 kan øke uttaket av tømmer med 35 pst. (fra 2008–2012 nivå) på et bærekraftig grunnlag.

Komiteen viser til at om lag halvparten av de over 40 000 artene som finnes i Norge, lever i skogen. Halvparten av de rødlistede artene lever også i skogen. Når man skal utvikle skog- og trenæringen og øke uttaket av tømmer, må dette skje på bærekraftig vis og innenfor naturens tålegrenser.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser videre til at det er potensial for ytterligere økt skogproduksjon i Norge ved å ta i bruk tiltak som planting på nye arealer, tettere planting, planteforedling og mer gjødsling på en-

kelte områder og særskilte boniteter. Flertallet peker på at disse tiltakene kan ifølge SKOG22 bidra til råstoffgrunnlaget for ny industri og øke CO₂ opptaket med tre millioner tonn per år allerede i 2050.

Flertallet viser til at Norge gjennom arbeidet med planteforedling de siste 50 år har etablert frøplantasjer som gir avkom med rundt 15 pst. større volumtilvekst enn frø sanket fra vanlig skogbestand. Gevinsten ved bruk av frøplantasjefrø skyldes genetisk utvalg av plusstrær for bedre vekst, bedre vitalitet på grunn av mindre innavl i frøplantasjer, bedre tømmerkvalitet, samt større mulighet for å tilpasse bruk av frømateriale til et klima i endring. Flertallet viser til at intensivert foredlingsprogram kan framskynde ventetiden på frømateriale med 25 pst. økt volumproduksjon med så mye som 20 år.

Flertallet viser til at planteforedling er et godt og rimelig klimatiltak, som gir stort potensial for økt opptak av CO₂. På lang sikt kan det årlige opptaket øke med 1,4 millioner tonn CO₂, samtidig som planteforedling også bidrar til økt verdiskaping og bedre muligheter for klimatilpasning.

Flertallet viser til utregninger gjort av Norges Skogeierforbund som viser at hvis vi får fram frø med 25 pst. foredlingsgevinst 15 år tidligere ved bruk av frøplantasjer i drivhus, vil det om 80–100 år være bundet om lag 20 mill. tonn CO₂ mer i norske skoger. Norges Skogeierforbund uttaler også at det forventes at det kan avles frem frømateriale med 25 pst. foredlingsgevinst i tilstrekkelige mengder til å dekke årlig planting allerede i neste foredlingsyklus, men at dette i stor grad avhenger av metodevalg som i dag er begrenset av tilgjengelige midler.

Komiteen viser til at OECD peker på at bioøkonomien vil være et bærende element i Europas økonomi. Norge har store bioressurser som vil være viktige innsatsfaktorer i fremtidens bioøkonomi. Komiteen mener at skogen er en av våre største biomasser som bør utnyttes i et slikt bærekraftig kretsloop. Komiteen vil derfor understreke at det er viktig at både myndigheter og næringen selv bruker det mulighetsrommet som nå finnes for at Norge kan ta en ledende rolle innen bioøkonomi.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og Senterpartiet, viser til at regjeringen la frem sin Bioøkonomistrategi 29. november 2016. En nasjonal satsing på bioøkonomi skal fremme økt verdiskaping og sysselsetting, reduserte klimagassutslipp og mer effektiv og bærekraftig utnyttelse av de fornybare biologiske ressursene. Det skal gis prioritet til tiltak som antas å kunne ha en nasjonal effekt både på verdiskaping/sysselsetting og reduserte klimautslipp og/eller mer effektiv

og bærekraftig ressursutnyttelse. Satsingen skal ha en sektorovergripende tilnærming langs fire innsatsområder. Regjeringen har i strategien pekt ut fire innsatsområder:

- Samarbeid på tvers av næringer, sektorer og fagområder.
- Markeder for fornybare biobaserte produkter.
- Effektiv utnyttelse og lønnsom foredling av fornybare biologiske ressurser.
- Bærekraftig produksjon og uttak av fornybare biologiske ressurser.

Strategien strekker seg over ti år, og omfatter tiltak både for omstilling av tradisjonell industri og utvikling av nye næringer.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at i forbindelse med gjennomføring av strategien har regjeringen i statsbudsjettet for 2017 blant annet foreslått å øke forskningsinnsatsen med 50 mill. kroner. Dette flertallet viser til budsjettavtalen mellom samarbeidspartiene hvor det ble bevilget 50 mill. kroner utover regjeringens forslag til oppfølging av strategien, og at disse midlene er en oppstart av en bioøkonomiordning under Innovasjon Norge. Dette flertallet viser til at Trebasert Innovasjonsprogram ble videreført med dagens mandat innenfor denne ordningen. Videre er det foreslått en bevilgning på 50 mill. kroner til å støtte investeringer i forbindelse med testfasiliteter (såkalte katapulter), som flere bedrifter og eventuelt FoU-aktører kan benytte på deling.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen legger opp til en for svak oppfølging av bioøkonomistrategien. For å lykkes med de fire satsingsområdene i strategien kreves det en langt sterkere innsats enn det regjeringen legger opp til.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har merket seg at regjeringens bioøkonomistrategi har gode beskrivelser, men kommer med få tiltak om hvordan vi kan sikre økt verdiskaping basert på bioressurser fra jord, skog og marin sektor. Dette er beklagelig, da strategien kom ett år på overtid, jf. at Stortinget ba om at den skulle legges fram i 2015, og med budsjettmidler for tiltak i 2016. Disse medlemmer viser til at strategien kunne spilt en viktig rolle i omstillingen av norsk næringsliv, i overgangen fra svart til grønt karbon. Disse

medlemmer viser til at under den åpne budsjettøringen i næringskomiteen var det flere som etterlyste strategien, bl.a. NHO Mat og Drikke, som i sin høringsuttalelse skrev følgende:

«I arbeidet med grønn omstilling er regjeringens bioøkonomistrategi svært viktig, og denne burde vært forelagt i forkant av forslag til statsbudsjettet for 2017.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil legge til rette for en bred og sterk bioøkonomisatsing innen både grønn og blå sektor, og i alternativt budsjett for både 2016 og 2017 har Arbeiderpartiet foreslått kraftfulle satsinger som skal bidra til dette, herunder forskningssentre hvor næringslivet og forskningsmiljøer skal satse målrettet på henholdsvis landbasert bioøkonomi og marin sektor, og mer til klynger for å skape møteplasser og samarbeidet næringen etterlyser.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, har stor tro på at skognæringen kan vokse og bidra til å skape flere arbeidsplasser. For at vi skal lykkes med det, må vi legge til rette for industriutvikling og videreforedling fremfor å sende ubearbeidet råstoff ut av landet.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener stortingsmeldingens vektlegging av veiutbygging framfor andre næringspolitiske tiltak for industriutvikling her i landet viser at vi har en regjering med for lave ambisjoner for treindustrien i Norge. At regjeringen foreslo å legge ned trebasert innovasjonsprogram i sitt budsjett for 2017, var et annet uttrykk for det samme.

Komiteen vil understreke at en må se skogen for mer enn bare trær, og som å ha verdier ut over det å skape arbeidsplasser. Det er viktige leveområder for planter og dyr, for produksjon av vilt, fisk, sopp og bær, viktig for binding av karbondioksid, beskyttelse mot klimatiske påkjenninger og for rekreasjon, mosjon og opplevelse.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at all politikk for skognæringen må starte med det utgangspunktet og utvikle skogen på en måte som ivaretar også de andre viktige funksjonene skogen har.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, mener at bioøkonomien generelt og

treforedlingsindustrien spesielt er en viktig del av svarene på hva som skal bli framtidens store næringer i Norge. Men dette skjer ikke av seg selv, det krever en aktiv næringspolitikk fra statens side. For det første er det nødvendig å se flere næringer i sammenheng gjennom virkemiddelapparatet. Utfordringer i én næring kan løses med bidrag fra andre. For eksempel kan noe av svaret på forutfordringene i fiskeoppdrettsnæringen ligge i nye produkter basert på norsk trevirke. For det andre må det offentlige legge til rette for at det skapes infrastruktur og nye markeder for tre i Norge. Da trengs det en større satsing på bioøkonomi i virkemiddelapparatet, smarte miljøkrav og en mer målrettet bruk av statens innkjøpsregler enn i dag for å støtte opp om næringsutvikling. Også her er det viktig å se på kryss og tvers av andre biobaserte næringer. For eksempel kan behovet for mottak og infrastruktur ved økt etterspørsel etter biodrivstoff bidra til ny utnytting av råstoff i flere næringer.

2.2 Skog- og trenæringen – viktig i det grønne skiftet

Komiteen viser til Meld. St 6 (2016–2017) hvor regjeringen skriver at fornybart råstoff fra bærekraftig norsk skogbruk forsyner industrien med en omsetning på 10–12 ganger tømmerverdien. Komiteen viser til at det har skjedd betydelige endringer i skog- og treindustrien i Norge de siste ti årene. Tidligere har Norge importert store volumer, mens vi i dag er nettoeksportør av trevirke. Komiteen viser til at tømmeret vi eksporterer kunne vært grunnlaget for 4 000 arbeidsplasser i Norge.

Komiteen merker seg at etterspørselen etter trelast til bygg er utsatt for økende konkurranse fra utlandet, og at etterspørselen etter treforedlingsprodukter som avis- og trykkipapir er synkende, men at de store etterspørselssegmentene innen treforedling som mykkipapir og emballasje er i jevn, god vekst.

Komiteen vil understreke at råstoffet fra tre er utgangspunktet for flere verdikjeder, og kan brukes til blant annet å produsere papir, fôr, biogass, biodrivstoff, emballasje, mat, sement, isolasjon, lim, oljeapplikasjoner, helseapplikasjoner, jordforbedring og torrefiirt pellets. Komiteen mener dette viser at Norge med vår store skogressurs har grunnlag for ny industri som kan møte behov i eksisterende og nye markeder. Komiteen mener det er viktig at det legges til rette rammebetingelser som nettopp utløser noen av disse arbeidsplassene. Komiteen mener det blir viktig å legge til rette slik at treets ulike deler kan skape en så høy verdiskapning som mulig, og at treets mange unike muligheter må utnyttes til nye produkter og verdiskapning i det grønne skiftet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti,

Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, har merket seg at det vokser fram nye spesialiserte virksomheter som baserer seg på tømmer av særlig god kvalitet. Dette er svært viktig både med tanke på bevaring av kunnskaper og teknikker og verdsetting av kvaliteter som malmfuru, som har lang holdbarhet fra naturens side.

2.3 Bærekraftig skogbruk

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til at skogfundsordningen er av avgjørende betydning for norske skogeiere. Skogfondsmidlene kan brukes til blant annet skogkultur som rydding og tynning, bygging og ombygging av skogsveger, skogbruksplanlegging og utgifter til miljøtiltak. Flertallet viser til at skogbruket står i en særstilling, fordi tidsperspektivet i skogproduksjonen er så langt. Det går om lag 70–80 år fra et tre plantes til det hogges. Flertallet viser til at det er viktig med ordninger som sikrer kapital til langsiktige investeringer i skogen, og understreker at skogfundsordningen må videreføres.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at skogen gir mulighet for en rekke ulike satsinger i nærings- og miljøpolitikken. Siden bioressurser er begrensede ressurser, kan det derfor være nødvendig å gjøre prioriteringer mellom bruksområdene. Dette medlem mener det er særlig viktig å prioritere langsiktig karbonbinding (byggematerialer) og erstatning for fossil energibruk. Erstatning for fossil energibruk bør gjøres der det ikke finnes alternativ teknologi til å erstatte fossil energibruk og der bioenergien gir størst utslippskutt per mengde bioenergi.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, vil også peke på at økte investeringer i skogkultur er svært lønnsomt i et samfunnsøkonomisk perspektiv, ikke minst med tanke på klimagevinstene.

Komiteen viser til at det er gjort en rekke endringer på skatteområdet de siste årene. I forbindelse med statsbudsjettet for 2016 ble det gjort endringer i virksomhetsklassifiseringen for skogeiendommer med lav nyttbar tilvekst slik at det i slike tilfeller settes skatt på nivå med kapitalskatt. Komiteen viser til at flertallet på Stortinget besluttet å videreføre ordningen med fritak for gevinstbeskatning ved salg av landbrukseiendom innad i familien. Skattenivået ved salg ut av familien ble redusert, og skattlegges nå på nivå med kapitalskatt.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser videre til at i mai

2016 ble flertallet på Stortinget enige om ny skattereform. Skattereformen medfører blant annet redusert selskapsskatt og redusert formuesskatt for arbeidende kapital. Flertallet viser videre til at jord- og skogeiendommer omfattes av verdsettingsrabatten for driftsmidler ved fastsetting av formuesskatt for arbeidende kapital. Flertallet viser også til at kapitaliseringsfaktoren for skogbruket (omtalt som skogfaktoren) på 5 ble videreført av Stortingets flertall, og ikke økt til 10 slik regjeringen foreslo.

Komiteen har merket seg at regjeringen i forbindelse med forslaget til statsbudsjett for 2017 har foreslått at visse utdelinger fra selskap med deltakerfastsetting (deltakerlignet selskap) skal være skattefrie. Det gjelder utdelinger som skriver seg fra gevinst ved erstatning som følge av skogvern etter naturmangfoldloven. Komiteen er kjent med at noen skogeiere ikke omfattes av skattefritaket, siden forslaget ikke er gitt tilbakevirkende kraft. Komiteen mener det er riktig at skattefritaket skal gjelde for alle, også de som tidligere har stilt opp med områder til frivillig vern. Komiteen understreker at det har vært Stortingets intensjon fra starten av at slike erstatninger skal være skattefrie. Komiteen ber regjeringen komme tilbake med et forslag til løsning i revidert nasjonalbudsjett for 2017.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener skattesystemet må kunne brukes som et virkemiddel for å få omsatt eiendommer som vil sikre en bedre eiendomsstruktur.

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener det må vurderes å ta inn hensynet til samfunnsmessig god utnytting av skogen som et nytt element i formålsparagrafen i skogbruksloven.

2.4 Eiendomsstruktur

Komiteen viser til at tall fra SSB viser at det i 2015 var nær 128 100 skogeiendommer med minst 25 dekar produktivt skogareal, og at det produktive skogarealet til disse eiendommene var på om lag 70,1 millioner dekar. Komiteen vil videre vise til at det er en stor overvekt av mindre eiendommer, at ni av ti er under 1 000 dekar, og at gjennomsnittseiendommen består av 550 dekar produktiv skog. Komiteen peker på at i 2015 ble 33 500 skogeiendommer drevet i kombinasjon med aktiv jordbruksdrift.

Komiteen merket seg i høringen at det ble poengtert fra industriens side at man trenger mer industriell tenkning inn i forvaltningen av våre skogressurser om man skal kunne utnytte verdiskapingspotensialet fullt ut. Dette er viktig i en periode der behovet for å tiltrekke seg nye investeringer er stort.

Komiteen er kjent med at for det store flertallet av skogeiere er skogbruk en tilleggsnæring. Komiteen merker seg at regjeringen ønsker å legge til rette for en utvikling som går i retning av større eiendommer, og viser til forslaget om endringer i konsesjonsloven som har vært på høring.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet har merket seg at regjeringen mener at en utvikling i retning av større skog-eiendommer vil understøtte økt aktivitet i skogbruket og gi grunnlag for større verdiskaping, og at regjeringen vil fremme forslag om endringer i konsesjonsloven, jordloven og odelsloven våren 2017.

Disse medlemmer mener dette er viktig for å sikre aktivt eierskap til den norske ressursen.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti har merket seg at regjeringen ønsker en utvikling i retning av større skogeiendommer, og at regjeringen vil fremme forslag om endringer i konsesjonsloven, jordloven og odelsloven våren 2017.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, understreker betydningen av å opprettholde lokalt eierskap til skogressursene, og vil opprettholde eiendomslovgivning og prioritere virkemidler som bidrar til dette. Flertallet støtter forslaget om å bruke jordskifteinstituttet mer effektivt for å sikre en mer hensiktsmessig eiendomsstruktur knyttet til arrondering.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener regjeringen i for stor grad legger til grunn at en liberalisering av konsesjonsloven vil ha en positiv effekt for eiendomsstrukturen. Disse medlemmer vil også understreke at skogeiere gjennom samarbeid kan sørge for at spredt eierskap og effektiv skogsdrift ikke er motsetninger.

2.5 Statskog

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at gjennom eierskapet i Statskog sikres råderett over store og viktige naturressurser med stor betydning for samfunnet. Disse medlemmer mener at Statskog kan ha en viktig rolle å spille i å videreutvikle norsk skognæring.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti me-

ner det pågående arronderingssalget av skogeiendommer i Statskog bør avsluttes, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen stanse det pågående arronderingssalget av Statskog.»

2.6 Skogbruk og miljøverdier

Komiteen vil peke på at økt bruk av biomasse fra skog på kort og lang sikt er viktig for å nå klimamålene. Komiteen vil understreke at det er en klar forutsetning at biologisk mangfold og andre miljøverdier i skog samtidig blir ivaretatt.

Komiteen har merket seg at regjeringen legger vekt på å videreutvikle samhandlingen mellom de offentlige virkemidlene og private miljøhensyn. Komiteen er enig i dette, og vil understreke at det er viktig at offentlige virkemidler stimulerer og understøtter næringens eget miljøarbeid gjennom miljøsertifisering av norsk skogbruk.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, har også merket seg at skogbrukets eget miljøarbeid har gitt positive resultater. Som meldingen viser, er det blitt betydelig mer gammel skog, mer død ved og flere store trær i de norske skogene bare i løpet av de siste 20 årene. Flertallet har merket seg at Norsk rødliste for arter 2015 viser at det har vært en reell nedgang i andel truede arter i skog. Flertallet har også merket seg at utviklingen bl.a. med død ved vil forsterke den positive utviklingen for truede arter og også føre til at nye arter etablerer seg i Norge. Dette er positivt for det biologiske mangfoldet, og betyr at det biologiske mangfoldet i de norske skogene er økende.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Artsdatabanken som sier:

«Som følge av at flere arter er vurdert, er antall truet og nær truede arter i skog nærmest uendra fra 2010 til 2015. Det har likevel skjedd store endringer, hovedsakelig i positiv retning.»

Norsk rødliste for arter 2015 viser at 48 prosent av de truede artene lever i skogen. Andelen truede arter som lever i skog, har gått ned. Dette skyldes blant annet mer kunnskap om artene og en økning i mengden død ved. Dette medlem mener dette viser at miljøutfordringene i skogen ikke er løst, men at det skjer positive ting. Fremover trengs det økt satsing på vern og mer miljøvennlige driftsmetoder.

Komiteen vil likevel peke på at det er viktig at utviklingen av den økologiske tilstanden i de norske skogene løpende overvåkes. Oppdaterte data fra Landsskogtakseringen og rødlistene for arter og na-

turtyper er sentrale kilder for å overvåke og vurdere utviklingen av det biologiske mangfoldet i skogen i Norge. Dette, sammen med annen ny kunnskap og erfaringer med ulike miljøtiltak i skog, bør etter komiteens mening legges til grunn for kontinuerlig å forbedre og målrette skogbrukets miljøarbeid.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, registrerer at dette er satt i system gjennom miljøsertifiseringen i skogbruket.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at en forutsetning for en bærekraftig forvaltning av skogen er at man kjenner skogens naturverdier. Dagens miljøregistreringer i skogbruket er ikke gode nok, og det er oppdaget flere hogster som er et resultat av mangelfulle miljøregistreringer. Her har det vært flere naturverdier også av nasjonal karakter som ikke ble oppdaget gjennom skogbrukets egen miljøregistrering. Det er derfor behov for en klar forbedring av måten miljøregistreringene foretas på.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, er enig i at det er viktig å forbedre kvaliteten på informasjon i ulike miljødatabaser slik at informasjonen kan tas inn i den løpende planlegging av enkeltdrifter. Flertallet vil peke på at det er gjort et stort skritt i riktig retning gjennom etablering av Skogportalen, men at det fortsatt er behov for forbedringer. Dette gjelder spesielt kvalitets-sikring av naturtyper fra Naturbase, arter fra Artsdatabanken og informasjon fra kulturminnebasen Askeladden. Flertallet er kjent med at det finnes ulike databaser og registre med ulik informasjon om skogen og det biologiske mangfoldet, for å nevne noe. Flertallet mener at det er viktig med en samlet informasjonskanal for miljø- og ressursinformasjon som kan danne grunnlag for bedre planlegging av skogsdrifter, både for skogeier, skogsentreprenører og industri. Flertallet mener derfor at alle offentlige opplysninger, kunnskap og informasjon bør samles. Flertallet ber regjeringen igangsette et slikt arbeid, der også nødvendige avgrensninger inngår. Flertallet vil også understreke at det er viktig at det utøvende skogbruket fortsatt har tilgang til data om rovfugler og andre sensitive data slik at dette hensynstas når skogbruksaktivitet planlegges og gjennomføres.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at relevant offentlig geografisk miljø- og ressursinformasjon gjøres tilgjengelig og oppdateres, og rapportere tilba-

ke om dette arbeidet i statsbudsjettet for 2018. Stortinget ber videre regjeringen legge til rette for at Skogportalen i NIBIO gir oppdatert og relevant miljøinformasjon til skogbruket.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti er enig i at det er viktig med god kvalitet på informasjonen i ulike miljødatabaser, og at denne informasjonen – inkludert sensitiv informasjon der det er nødvendig – er lett tilgjengelig slik at informasjonen kan benyttes i den løpende planleggingen i skogbruket. Dette medlem mener regjeringen må videreutvikle arbeidet med innsynsløsninger som Skogportalen og Naturbase, som samler informasjon fra mange kilder. Dette medlem mener det er viktig å videreføre og styrke arbeidet med å kvalitetssikre data fra ulike sektorer.

Komiteen er enig i at det er behov for å framskaffe bedre kunnskap om den eldste skogen i Norge, for å sikre god forvaltning av denne. Komiteen forutsetter at registreringene og lokaliseringen av den eldste skogen baseres på best mulig kunnskap, med bruk av bl.a. Natur i Norge (NiN) og Landskogtakseringen som kilde.

Komiteen mener det er viktig for en kunnskapsbasert forvaltning av skog at all miljøinformasjon om skog er åpent tilgjengelig i offentlige databaser.

Komiteen ser det også som meget positivt at regjeringen, sammen med næringen, ønsker å utrede hvilke tiltak som er mest hensiktsmessige for økt ivaretagelse av nøkkelbiotoper.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og Sosialistisk Venstreparti har merket seg meldingens omtale av de miljøhensyn skogbruket tar, og resultatene av disse ute i skogen. Disse medlemmer er glade for at det biologiske mangfoldet i skogen utvikler seg positivt, noe som blant annet henger sammen med økt mengde død ved og flere gamle trær.

Disse medlemmer mener det er viktig å få mer kunnskap om kvaliteten på den eldre skogen i Norge, og at kunnskapen må basere seg på vitenskapelige metoder. Disse medlemmer støtter regjeringens mål om å videreføre samhandlingen mellom offentlige virkemidler og næringens eget miljøarbeid.

Disse medlemmer mener det er fornuftig med tiltak for økt ivaretagelse av nøkkelbiotoper. Disse medlemmer har merket seg at miljøregistreringene til nå har vært et spleiselag mellom skogeier og offentlige myndigheter. Registreringene har

derfor vært gjort primært i eldre skog, og fortrinnsvis i områder der det er aktivt skogbruk.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre mener offentlig fullfinansiering av miljøregistreringer bør vurderes. Det vil være et viktig tiltak for å få gjennomført registreringer og avsatt nøkkelbiotoper på resterende areal.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, mener det er positivt og viktig at regjeringen vil revidere forskrift om bærekraftig skogbruk slik at også rensing av grøfter der det ikke er etablert produktiv skog, blir forbudt, og ber regjeringen revidere forskriften snarest mulig.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, ser det som spesielt viktig at det gjennomføres MiS-registreringer og utvelgelse av nøkkelbiotoper på hele skogarealet.

Komiteen vil også understreke at tømmer ikke lar seg omsette i Norge uten at miljøregistreringer og biologiske registreringer er foretatt, eller MiS-figurer (nøkkelbiotoper) er kartbestemt. Komiteen viser til at skogbruket gjennom dette har påtatt seg en stor forpliktelse, og per i dag er nærmere 1 pst. av det produktive skogarealet på denne måten frivillig vernet uten erstatning. Når hele skogarealet er registrert, vil arealet med nøkkelbiotoper øke vesentlig. Dette arealet vil, sammen med arealer vernet etter naturmangfoldloven, telle med ved rapporteringen av Aichimålene. Komiteen mener at kartfestede MiS-figurer skal telle med som vernet areal.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, vil spesielt understreke behovet for å øke investeringene i ungskogpleie. Dette er et tiltak som er avgjørende for å kunne produsere kvalitetsvirke, som er viktig med tanke på lønnsomheten ved hogst og som vil bidra til å gjøre skogen mer robust mot klimaendringer. Tidlig ungskogpleie er ett av de viktigste tiltakene for å gjøre skogen mer stabil og tåle ekstremvær. Flertallet mener derfor at det er nødvendig å øke satsingen på ungskogpleie.

Flertallet vil også peke på at det er spesielt viktig å sikre rask foryngelse med tilfredsstillende tetthet og godt plantemateriale på arealer med høy bonitet og god tilgjengelighet. Konkurransen med annen vegetasjon og angrep av gransnutebiller kan gjøre dette utfordrende i mange tilfeller. Det er derfor viktig at virkemiddelbruken legger til rette for å sikre tilfredsstillende foryngelse av slike arealer.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, peker på at hensynene til skogsmiljø og klimapåvirkning kan gi opphav til motstridende tiltak. Der for eksempel gammel urørt skog kan være bra for det miljømessige biologiske mangfoldet, kan slik skog være mindre bra for evnen til CO₂-binding relativt til hva en bedre skjøttet skog vil være. Dette flertallet understreker at det vil være nødvendig å foreta en avveining mellom disse hensyn, og i tillegg avveie mot hensynet til økonomisk verdiskaping, for å komme frem til hva som samlet sett er den mest bærekraftige utvikling av skogen. Dette flertallet vil også påpeke at nær sagt all skog i Norge har vært hogd og brukt i tidligere tider. Det er først nå i «moderne» tid man egentlig kan snakke om at vi har «gammel, urørt skog» i Norge.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at skog er den naturtypen med flest truede arter i Norge, og at hogst kan medføre at truede arter og andre miljøverdier går tapt. Dette medlem mener det er viktig at allmennheten får innsyn i hvor det planlegges en hogst, og at myndighetene får mulighet til å ivareta miljøhensynet i skogbruket på en bedre og mer systematisk måte enn i dag.

2.7 Skogvern

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Senterpartiet, vil peke på at Stortinget ved behandlingen av Meld. St. 14 (2015–2016) Natur for livet, behandlet en rekke spørsmål knyttet til forholdet mellom skogbruk og biologisk mangfold. Flertallet viser derfor til Innst. 294 S (2015–2016) og de avklaringer som her ble gjort om mål for skogvern, frivillig vern som arbeidsmåte, bruk av naturmangfoldlovens regler og en rekke andre spørsmål. Flertallet viser til at Stortingets flertall vedtok et mål om vern av både offentlig eid skog og frivillig vern av privateid skog til 10 pst. av skogarealet. Flertallet mener at frivillig skogvern gir vern med høy faglig kvalitet, og at ordningen gir effektiv bruk av bevilgningen til skogvern.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til Stortingets vedtak om 10 pst. vern, og vil understreke at målet ble satt under forutsetning av at dette skal være frivillig vern og inkludere all skog, ikke bare økonomisk drivverdig, produktiv skog. I Meld. St. 6 (2016–2017) opplyses det at 6,5 pst. av det totale skogarealet nå er vernet.

Flertallet vil understreke at det er viktig at 10 prosent-vern gjennomføres på en slik måte at det

får minst mulige konsekvenser for avvirkingen og skognæringens bidrag til det grønne skiftet.

Flertallet vil peke på at svært mye av den eldste skogen i Norge finnes i områder som enten ikke er økonomisk drivbare eller av svært marginal økonomisk betydning for skogbruket. Mye av vernet bør derfor kunne skje på slike arealer. Flertallet vil peke på at det også må stimuleres til vern av mindre områder som har høy økologisk verdi, og vern av slik verdifull skog bør tas vare på gjennom det frivillige vernet.

Stortinget har i Meld. St. 14 (2015–2016) slått fast at skogbrukets egne avsetninger i form av MiS-figurer og uproduktive, ikke-drivverdige arealer skal inkluderes i andelen som rapporteres som vernet i fremtiden.

Komiteens medlem fra Senterpartiet vil peke på at Stortingets vedtak om 10 pst. skogvern ble gjort uten noen vurderinger av hva en vil oppnå ved et slikt omfattende vern, hvilke kostnader dette vil påføre staten, hvor mye dette vil kunne redusere fremtidig avvirking, hvilke konsekvenser dette vil kunne få for mulighetene til å etablere nye grønne arbeidsplasser og skogens muligheter til å erstatte fossile energibærere og fossilt baserte produkter. Et slikt vern vil kunne få betydelige negative konsekvenser. Dette medlem vil samtidig peke på at denne meldingen viser at det biologiske mangfoldet i de norske skoger øker. Dette medlem kan derfor ikke se at det er noe faglig grunnlag for et mål om å verne 10 pst. av skogen i Norge.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen ikke lenger legge til grunn et mål om 10 pst. vern av skogen.»

2.8 Veiledningskompetanse i kommunene

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, vil understreke at skognæringen selv har et aktivt veilederapparat gjennom NORSKOG og skogeiersamvirket. Det er ikke det offentliges oppgave å bygge opp et veiledningsapparat i konkurranse med disse. Det offentlige har en rolle mht. oppfølging av lovverk og offentlige pålegg.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti viser til høringsinnspill fra blant annet Kystskogbruket, hvor det understrekes at kommunene må ha tilstrekkelig kompetanse og kapasitet til å ivareta forvaltningsoppgavene. Disse medlemmer viser videre til at Kystskogbruket mener det må stilles tydeligere krav til kommunene som skogmyndighet, da en aktiv skognæring er avhengig av en fun-

gerende forvaltning. Dette er særlig viktig der skogbruket er ungt og lite modent. Disse medlemmer er enige i dette og mener det er viktig at kommunene sikrer god kompetanse og nok ressurser til å være en nøytral veileder for skogeiere i ulike spørsmål, slik næringen selv etterspør.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil styrke kommunenes miljøkompetanse.

Komiteen vil peke på at det er behov for en styrking av yrkesfaglig utdanning innen skogbruket. Komiteen viser til at det er viktig at elevene har tilgang til simulatorer som gir realistisk trening med maskiner lik dem som brukes i dagens skogbruk.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, vil også vise til at det bør vurderes ordninger hvor skoler kan leie maskiner fra lokale entreprenører slik at elevene kan få opplæring med faktiske maskiner uten at skolen må kjøpe inn disse. På denne måten kan elevene få kjennskap til bruk av hogstmaskin under veiledning av en kyndig maskinfører.

Flertallet vil også vise til at entreprenører i skogbruket er svært positive til å bidra til opplæring og rekruttering av unge, og at flere i dag er vertsbedrifter for yrkesfaglig fordypning (YFF), men at dette ofte fører til produksjonstap, da disse bedriftene er små og derfor får lavere produktivitet når en eller flere ansatte avsettes til oppfølging av eleven.

Flertallet mener det er behov for at det legges til rette for praktisk etterutdanning av faglærere og sikring av tilgang til relevante maskiner og utstyr, og at det kan være behov for å opprette en kompensasjonsordning for entreprenører som er vertsbedrifter for YFF.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet peker på at maskinparken som skal til for å gi fullgod opplæring, er kostbar. En tilstrekkelig god kvalitet på den yrkesfaglige maskinførerutdanningen innen skogbruket kan derfor fordre at opplæringen samles ved ett eller et fåtall steder. Disse medlemmer mener derfor det bør vurderes en landslinje for yrkesfaglig maskinførerutdanning innen skogbruket.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, støtter vurderingen av at det er vik-

ting å opprettholde fagbrevordningen for skogsoperatører. Samtidig må det bli enklere å få lærlingplass.

Komiteen viser til de alternative budsjettene til komiteens partier der lærlingtilskuddet foreslås økt, og til finansinnstillingen som førte til at lærlingtilskuddet for 2017 reelt ble økt.

2.9 Involvering av kvinner i internasjonale skogprosjekt

Komiteen viser til høringsuttalelsen fra Kvinner i Skogbruket, hvor det kommer fram at i prosjekter knyttet til Norges forpliktelse til å bidra til å redusere avskoging utenfor Norge er bare 0,02 pst. av de involverte kvinner. Komiteen mener at det er avgjørende at disse midlene når grasrota i landene vi arbeider i, og at kvinner i større grad involveres i dette arbeidet. Komiteen mener videre at Norge bør stille krav om at kvinner skal involveres i disse prosjektene.

2.10 Forbedringer av infrastrukturen i skogen

Komiteen viser til at skogsbilveinettet er avgjørende for å kunne drive lønnsomt skogbruk. Et godt skogsveinett sikrer tilgang til ressursene og mer effektiv utnyttelse av disse.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, er enig i regjeringens mål om å videreutvikle skogsbilveinettet gjennom målrettet bruk av tilskudd og skogfond, samtidig som hensynet til naturmangfold og opplevelsesverdier i friluftslivet ivaretas.

Flertallet viser til at SKOG22 vurderer behovet for investeringer som stort for å sikre en hensiktsmessig utvikling av skogsbilveinettet i de tradisjonelle skogområdene de neste 20 årene. Flertallet viser videre til at SKOG22 vurderer investeringsbehovet til 500–600 mill. kroner de neste 20 årene. Flertallet vil understreke, slik det kommer fram i meldingen, at videreutvikling av skogsveinettet er viktig for å sikre råstofftilgangen og styrke konkurransevnen til skogbedrifter i Norge.

Flertallet har merket seg at utfordringene knyttet til å etablere et tilfredsstillende veinett er forskjellige i ulike deler av Norge. I de tradisjonelle skogstrøkene er hovedutfordringen at det eksisterende skogsbilveinettet ikke tilfredsstillende dagens og fremtidens krav til effektiv tømmertransport. Flertallet registrerer at behovet for investeringer her først og fremst er knyttet til modernisering og opprusting av det eksisterende veinettet.

I kyststrøk oppfatter derimot komiteen at hovedutfordringen er knyttet til å etablere et skogsbilveinett som gjør det mulig å utnytte de

skogressursene som er bygget opp i det forrige århundret. Komiteen har merket seg at det er mulig å øke avvirkingen fra dagens nivå på 2 millioner m³ til 5 millioner m³ per år om 20–30 år i disse områdene. Uten etablering av et framtidrettet veinett og etablering av moderne kaikapasitet vil ikke disse avvirkingsmulighetene la seg realisere.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, mener derfor at det er nødvendig å få gjennomført de nødvendige investeringene i opprusting og modernisering av det eksisterende skogsbilveinettet og etablere et framtidrettet skogsbilveinett i kyststrøk så raskt som mulig.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, vil understreke at infrastrukturinvesteringer har hatt sterk prioritet og blitt betydelig styrket med regjeringens budsjett-fremlegg og gjennom budsjettforhandlingene i Stortinget. Dette gjelder hele kjeden fra riksvegnettet til kaier og skogsbilveger. I perioden 2014 til 2016 har tilskudd til kaier mer enn doblet seg, til 46,175 mill. kroner, og tilskudd til skogsbilveger har i samme periode økt 25 pst. til 124 mill. kroner. Regjeringen vil prioritere disse tiltakene også i 2017.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet er positive til at regjeringen har fulgt opp den vedtatte Nasjonal transportplan (Meld. St. 26 (2012–2013), Innst. 450 S (2012–2013)), men mener det er uheldig at man ligger bak de økonomiske rammene i planen når det gjelder investering i riksvei.

2.11 Effektiv transport fra skog til industri

Komiteen viser til at regjeringen skriver i meldingen at god konkurransekraft for skog- og trenæringen krever både en moderne infrastruktur med høy kvalitet og effektive og sikre transportløsninger.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, merker seg at regjeringen har bedret infrastruktur som et av sine viktigste satsningsområder. Flertallet er enig i regjeringens mål om å videreutvikle skogsbilveinettet gjennom målrettet bruk av tilskudd og skogfond, samtidig som hensynet til naturmangfold og opplevelsesverdier i friluftslivet ivaretas.

Flertallet har merket seg at skogbruket selv regner med at det er grunnlag for å drive et langsiktig lønnsomt skogbruk på drøyt 60 millioner dekar produktiv skog, noe som tilsvarer omtrent 75 pst. av produktivt areal og halvparten av totalt skogdekt areal. Flertallet vil peke på at et tilfredsstillende veinett

på dette arealet er avgjørende for å kunne realisere mulighetene for å mobilisere biomasse fra skog på kort og lang sikt.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det fremdeles finnes miljøfiendtlige subsidier innenfor skognæringen, blant annet til drift i vanskelig terreng og bygging av skogsveier i inngrepsfrie områder. Inngrepsfrie skogsområder kan ha like høye naturverdier som verneområder, og derfor må disse sikres. I henhold til konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) skal alle land fase ut slike subsidier. Dette har også blitt anbefalt av OECD.

Komiteen viser til at en moderne infrastruktur er avgjørende for næringslivets konkurransekraft. Utgifter til transport av tømmer utgjør 30–50 pst. for massevirke og 12–15 pst. for sagtømmer. Komiteen viser videre til at de siste årene har vært en stor satsing på å ruste opp og bygge ut veier, jernbane og kaier. Komiteen mener det er viktig at denne satsingen videreføres.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til at ved å øke grensene for lengde og vekt for tømmervogntog og modulvogntog har myndighetene bidratt til å styrke næringslivets konkurransekraft. Nesten 100 pst. av riksveinet er åpnet for 24 meter lange vogntog, og 88 pst. av riksvegnet er åpnet for 60 tonn totalvekt. For fylkesveier og kommunale veier er ikke situasjonen like bra, og det gjenstår mye arbeid før man kan kjøre med maksimal lengde og vekt på mange veistrekninger. Flertallet mener derfor det er viktig at kommuner og fylkeskommuner gjennomgår maksimal vekt og lengde på de veistrekningene som er viktige innsatsveier for tømmer ut av skogen. Det er først når hele strekninger fra skog til industri kan kjøres med samme vekt og lengde, at veiene fremstår som effektive transportårer.

Flertallet viser til at det er veistrekningen med lavest bruksklasse i veilistene langs transportstrekningen som bestemmer hvor tung tømmerlast som kan fraktes fra skogen til leveringsstedet. Flertallet viser til at en av de aller største utfordringene er bruer på fylkesveiene som ikke tåler 60 tonn totalvekt. Flertallet mener derfor at en målrettet satsing på utbedring av flaskehals i veinettet er et viktig tiltak som bidrar til å redusere kostnader samtidig som det gir klimagevinst. Flertallet har merket seg at regjeringen foreslår å etablere et flaskehalsprosjekt i NTP 2018–2029. Flertallet støtter opprettelsen av et flaskehalsprosjekt. Det er viktig at flaskehalsprogrammet gis tidlig prioritering i NTP-perio-

den ut fra det store potensialet et slikt program har for økt konkurransekraft.

Flertallet har merket seg at Norges Skogeierforbund, sammen med blant annet Skog-Data AS, utvikler et verktøy som viser hvor mye tømmer som transporteres på ulike veistrekninger. Dette verktøyet vil være nyttig for å prioritere hvilke flaskehals som bør utbedres først, og vil estimere hvor store innsparinger utbedringene vil medføre.

Komiteens medlem fra Senterpartiet ber regjeringen starte opp flaskehalsprosjektet på veinettet fra 2017 av.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser videre til at det i Sverige og Finland er åpnet for tyngre vogntog enn i Norge, og at det pågår forsøk med både 74 og 90 tonns tømmervogntog i disse landene. Flertallet vil peke på at skognæringen i Norge har bedt om en prøveordning med 74 tonns tømmervogntog, og at saken nå er til vurdering i Vegdirektoratet. Flertallet mener det er viktig for konkurransekraften og utviklingen av næringen at transporten kan skje på en effektiv måte, og at ikke forskjellen mellom Norge og våre naboland blir for stor.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en prøveordning med kjøretøy med totalvekt opp til 74 tonn.»

Komiteen viser videre til at transport på sjø kan være både energieffektivt og gi lavere utslipp enn vegtransport. Utbygging av effektive tømmerkaier, med god dybde og lengde på kaifronten og terminaler med tilstrekkelig lagringskapasitet, er viktig for å holde kostnadene med båttransport nede. Komiteen har merket seg at SINTEF i 2011 konkluderte med at det kan være økonomisk gunstig å renovere eller etablere inntil 60 tømmerkaier langs kysten. Komiteen viser til at det fra 2012 til 2015 er bevilget 99 mill. kroner til totalt 13 ulike kailokaliteter, og at det i 2016 er bevilget 46 mill. kroner til dette arbeidet. Komiteen understreker at utbygging av kaier og terminaler langs kysten vil være viktig for videreutvikling av foredlingsindustri og for skogens næringsmessige betydning i mange fylker framover, og mener derfor det er viktig at dette arbeidet fortsetter.

Komiteen understreker at også transport med jernbane er viktig for næringens lønnsomhet, samtidig som det både er miljømessig gunstig og svært trafikksikkert. Det transporteres stadig mer tømmer og flis på jernbane. Komiteen viser til at det er behov for elektrifisering, kryssningsspor, terminaler og til-

strekkelig kapasitet og framkommelighet. Komiteen vil peke på at slike tiltak er spesielt viktige for skognæringen i innlandet, da de vil ha stor betydning for mulighetene for økt avvirking og økt verdiskaping, samt for virkesforsyningen til treforedlingsindustrien, spesielt i Østfold.

Komiteen er kjent med at viktige jernbanestrekninger, som blant annet Solørbanen, ikke er elektrifisert. Det samme gjelder Meråkerbanen og Rørosbanen, som begge utgjør viktige transportåre for skognæringen. For en effektiv verdikjede er det helt avgjørende at disse strekningene prioriteres tidlig i NTP-perioden, likeså dypvannskai i Drammensområdet.

Komiteen viser videre til at høye transportkostnader har hemmet aktiviteten i ulike regioner, og en bedre tilrettelegging for tømmertransport på jernbane vil derfor skape grunnlag for en betydelig økning i avvirkingen.

Komiteen er kjent med at det er et godt samarbeid mellom skognæringen og Jernbaneverket om tiltak som kan effektivisere næringens transporter vesentlig.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, har merket seg at transportetatene i sitt underlagsmateriale for Nasjonal transportplan foreslår at det bevilges mer enn 20 mrd. kroner til godstiltak på bane. Flertallet har videre merket seg at NHO og LO i en felles uttalelse har understreket viktigheten av at «etatenes planforslag innenfor gods på jernbane danner 'bunnplanken' på hvilket nivå som bør legges inn når NTP legges frem».

Komiteen vil understreke viktigheten av å utvikle helhetlige pakker av tiltak som sikrer størst mulig effekt. Komiteen har i denne sammenheng merket seg «Godspakke Innlandet», som er foreslått av transportetatene. Komiteen har merket seg at pakken, i tillegg til å legge til rette for kraftig vekst i avvirkingen og økte muligheter for industrietablering i viktige skogområder, også støttes av næringslivet helt opp til Nord-Norge, fordi den åpner en ny og effektiv transportkorridor til Sverige og kontinentet.

Komiteen vil understreke viktigheten av at denne pakken gjennomføres tidlig i NTP-perioden.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Venstre, har merket seg at Miljøverndepartementet som en forutsetning for sin godkjenning av kommuneplanen for Lier kommune 27. september 2013 stilte krav om at Lier i samarbeid med Drammen gjennom en egen planprosess skulle bidra til å sikre

etableringen av en dypvannskai for tømmertransport. Flertallet vil understreke viktigheten av at dette arbeidet følges opp.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet er kjent med at transportkostnader utgjør en stor andel av kostnadene for skognæringen, og at det derfor er viktig for konkurransekraften å bedre infrastrukturen. Det er stor etterspørsel etter nye tømmerkaier og terminaler, og skogsbilveier, tilrettelegging for tømmertransport på jernbanen og utbedringer av det offentlige veinettet er aktuelle tiltak.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener det skal utarbeides en nasjonal tømmertransportplan for hvilke investeringer som er nødvendige for å utbedre flaskehalsen i veinettet, slik at man kan få etablert en mest mulig effektiv tømmertransport på veinettet. Det må også kartlegges eventuelle behov for etablering av tømmerkaier, omlastningsramper og jernbaneterminaler for langtransport av skogsvirke.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonal tømmertransportplan for hvilke investeringer som er nødvendig for å sikre effektiv transport på sjø, jernbane og vei.»

Komiteen mener det må legges større vekt på den betydningen jernbanen har for hele skognæringen i innlandet, for mulighetene for økt avvirking og økt verdiskaping, samt for virkesforsyning til treforedlingsindustrien.

Komiteen har merket seg høringssvaret til Norges Skogeierforbund, der det opplyses at det er mulig å redusere transportkostnadene med 35–40 mill. kroner per år ved å gjennomføre aktuelle tiltak på strekningen Kongsvinger–Elverum–Hamar. Innsparingen skyldes delvis mer effektiv transport på bane og delvis overføring av gods fra vei til bane.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at effektene vil være størst i de områder hvor høye transportkostnader har hemmet aktiviteten så langt, og at tiltakene vil legge grunnlag for en vesentlig økning av avvirkingen og verdiskapingen i innlandet. Potensialet for økt avvirking i det området som transporteres ut over Dovre-, Solør- og Rørosbanen, er over 400 000 m³.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til at meldingen uttrykker usikkerhet om hvordan InterCity-utbyggingen vil påvirke skognæringens transport. Den prosessen som næringen har gjennomført i samarbeid med Jernbaneverket, har vist at InterCity-utbyggingen vil redusere mulighetene for framføring av godstog på dagtid. Disse medlemmer mener derfor det er nødvendig å øke oppmerksomheten om de strekninger som i Jernbaneverkets langsiktige planer er tiltenkt en rolle som godsbaner. Tømmertransporten må også sees i sammenheng med NTP og øvrig transportaktivitet.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener utbyggingen av InterCity er prioritert og vil gi betydelig økt jernbanekapasitet. Hvordan denne kapasiteten fordeles mellom persontransport og godstransport, er viktig å avklare. Det er viktig at godstransporten får tilstrekkelig kapasitet, og dette medlem er derfor enig i økt oppmerksomhet om de strekninger som i Jernbaneverkets langsiktige planer er tiltenkt en rolle som godsbaner.

2.12 Konkurransedyktig og verdiskapende foredlingsindustri

Komiteen viser til meldingen, hvor det står at et godt ressursgrunnlag, bærekraftig skogbruk og effektiv transport fra skog til industri er viktige forutsetninger for konkurransekraften til foredlingsbedriftene. Komiteen vil også peke på at skogindustrien er avhengig av konkurransedyktige rammebetingelser.

Komiteen merker seg at det investeres betydelig mer i skog i våre naboland Sverige og Finland enn i Norge. I Sverige foreligger det planer om nye investeringer på 15–20 mrd. kroner, mens Finland investerer over 5 mrd. kroner årlig. Komiteen viser til at Statens pensjonsfond utland eier aksjer i flere trebedrifter i Sverige og Finland.

Komiteen viser til regjeringens ekspertutvalg for grønn konkurransekraft, som peker på at skogbasert næringsvekst må være markedsbasert, altså må veksten komme i markeder som har gode forutsetninger for å bli bedriftsøkonomisk lønnsomme og internasjonalt konkurransedyktige. Komiteen vil videre vise til at ekspertutvalget mener at for å muliggjøre dette trengs det særskilt tilrettelegging og økonomisk særbehandling i en overgangsperiode, og at dette gjøres mest effektivt ved å stimulere etterspørselen etter norsk biomasse fra skog.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, er enig med ekspertutvalget i at det trengs nye og næringsspesifikke tiltak og rammebetingelser for å realisere mu-

lighetene for industri som har sitt utgangspunkt i blant annet biomasse fra skog.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti peker på at politikerne på 60- og 70-tallet la til rette for et skatte- og avgiftssystem der inntektene av norske olje- og gassressurser skulle tilfalle felleskapet, samtidig som det stimulerte og stimulerer til letings- og boreaktivitet i samspill mellom store og små aktører. Dette medlem mener at en grønn løper bør legges ut og grønn sytråd bør brukes i skatte- og avgiftssystemet for å stimulere til økt verdiskaping.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, mener det er behov for en strategi med konkrete tiltak for å legge til rette for nye markeder og få i gang ny industri. Flertallet vil understreke at det er viktig at en slik strategi også tar hensyn til regionale forskjeller.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en strategi som stimulerer etterspørselen etter grønne trebaserte produkter, og komme tilbake med denne i løpet av 2017.»

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at regjeringen og samarbeidspartiene har styrket satsingen på næringsrettet forskning og innovasjon med 2,8 mrd. kroner siden regjeringen tiltrådte høsten 2013. Blant områdene det er satset betydelig på, er såkornfond, innovasjonslån og miljøteknologi under Innovasjon Norge og Forny2020, Brukerstyrt innovasjonsarena og bioteknologiprogrammer under Norges forskningsråd. Videre er SkatteFUNN-ordningen styrket. Dette flertallet viser til at Stortinget har vedtatt å endre investeringsmandatet til Investinors skogsatsing. I tillegg er også arbeidsinnsats og bevilgningene knyttet til internasjonaliseringstiltak økt betydelig.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet peker på at denne satsingen i høyeste grad også tilrettelegger for gjennomføring av gode og lønnsomme industriprosjekter i treforedlingsindustrien. Disse medlemmer peker videre på at regjeringen 29. november 2016 la frem en bioøkonomistrategi, der videre satsing på skog- og trenæringen er bredt omtalt. Regjeringen vil primo 2017 også legge frem den bebudede industrimeldingen. Disse medlemmer vil påpeke at politikkenes rolle er å utvikle gode, stabile rammebetingelser. Politikere kan ikke «etablere nye markeder». Det må næringsaktørene selv gjøre. Disse medlemmer

ser på dette grunnlag ikke behov for at det også utarbeides en egen strategi for treindustrien, og frykter at det å utarbeide en slik strategi vil forsinke iverksetting av aktuelle industriprosjekter.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er av den oppfatning at regjeringen er altfor passiv i næringspolitikken, og ser det som uheldig at det i meldingen ikke fremmes flere konkrete tiltak eller virkemidler for å stimulere til økt aktivitet og verdiskaping basert på skogen som ressurs. Et godt eksempel på regjeringens totale mangel på en aktiv næringspolitikk er at den parallelt med at meldingen blir behandlet, foreslo å avvikle det trebaserte innovasjonsprogrammet. Dette er et målrettet program som retter seg nettopp mot et område hvor vi skal satse: skogen.

Programmet har også gitt gode resultater, noe regjeringen selv beskriver både i budsjettet og i skogmeldingen komiteen nå har til behandling. Det er derfor uforståelig at nettopp dette programmet skulle avvikles. Nok en gang er programmet reddet av Stortinget. Disse medlemmer har også merket seg at det under den åpne høringen i næringskomiteen var flere som etterlyste flere konkrete tiltak i meldingen.

Disse medlemmer har bl.a. merket seg følgende i høringsinnspillene fra LO:

«[D]et er alvorlig for næringen at verken statsbudsjettet eller skogmeldingen er ambisiøse nok og ei heller bidrar med de nødvendige virkemidlene som trengs for å ta skogressursene i bruk til økt verdiskaping og sysselsetting i næringen.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er behov for en fast møteplass mellom myndighetene og tre- og skognæringen. Her skal man løpende drøfte utfordringer knyttet til oppfølging av blant annet SKOG22, bioøkonomistrategien og skogmeldingen.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener miljørådet også må representeres i dette rådet. Det er viktig for å sikre miljøvennlig bruk og utvikling av skogbruket.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen etablere et permanent råd der skog- og trenæringen og myndighetene kan møtes for sammen å utvikle næringen videre.»

Komiteen mener det er avgjørende for utvikling av skogindustri at bedrifter som ønsker å inves-

tere, har tilgang til kapital. Komiteen er derfor glad for at regjeringen nå åpner Investinors mandat til å gjelde investeringer i skog også for modne uo-terte bedrifter. Komiteen er kjent med at skogbaserte næringer mener Investinors avkastningskrav på 20 pst. er for høyt og ikke vil utløse de investeringer som ville kommet med et lavere avkastningskrav. Komiteen deler dette synspunktet.

Komiteen vil peke på at endringen i mandatet til Investinor ikke løser det generelle behovet for kapital for å vitalisere norsk skogindustri. Det er et stort behov for kapital for å reise ny industri, etablere nye produksjonsanlegg og gjennomføre større investeringer i eksisterende industri. Komiteen vil peke på at etableringen av Fornybar AS må bidra til å sikre kapital til slike investeringer. Formålet med det planlagte investeringsselskapet er å investere i selskaper som direkte eller indirekte kan bidra til reduserte klimagassutslipp. Komiteen vil peke på at kapitalbehovet i næringen i stor grad er knyttet til å gjennomføre investeringer for å kunne produsere produkter som bidrar til å erstatte fossile ressurser og klimabelastende materialer, f.eks i form av biodrivstoff eller massivtre.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i 2013 ble satt av 500 mill. kroner til en kapitalutvidelse i Investinor, øremerket til investeringer i skogindustri i tidlig vekst- og ekspansjonsfase. Disse medlemmer viser til at over 400 mill. kroner fortsatt står ubrukt, noe som er bakgrunnen for at disse medlemmer flere ganger har tatt til orde for å endre investeringsmandatet til Investinor, blant annet i forbindelse med budsjettbehandlingen høsten 2015. Disse medlemmer er derfor tilfredse med at Stortinget har endret vedtektene for Investinor, slik at midler som er forbeholdt investeringer i skog- og trenæringen, også kan investeres i modne og uo-terte bedrifter.

Komiteen støtter regjeringens positive omtale av Skogtiltaksfondet, som representerer et kollektivt og verdifullt bidrag fra hele skog- og trenæringen til FoU-prosjekter i hele verdikjeden.

Komiteen vil understreke at utviklingsfondet er viktig for å finansiere mindre, næringsrettede FoU-prosjekter for effektivisering og økt skogproduksjon i skogbruket, og at det er viktig at dette fondet videreføres.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har merket seg at regjeringens ekspertutvalg for «grønn

konkurranseskraft» peker på at tilgangen til privat risikokapital er lav i Norge.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ser det som et tankekors at Norge gjennom Statens pensjonsfond utland har investert betydelig i svensk og finsk skogsindustri, samtidig som staten gjennom Investinor kun har investert 100 mill. kroner i norsk skogsindustri. På denne måten er norsk statlig kapital med på å finansiere selskap som potensielt kan utkonkurrere norske prosjekter.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti imøteser videre etableringen av «Fornybar AS» og vil understreke at «Fornybar AS» også må kunne gå inn i etablerte selskap som vil løfte nye prosjekter.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, mener det risikjusterte avkastningskravet for «Fornybar AS» som et minimum ikke bør være høyere enn for rent finansielle plasseringer. Flertallet mener det tydelig må slås fast i mandatet at selskapet skal være et virkemiddel for utvikling av grønne industriarbeidsplasser i Norge og bidra til utvikling av virksomheter som benytter norske naturressurser.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Senterpartiet tidligere har fremmet forslag om etablering av et grønt investeringsselskap for utvikling av teknologibedrifter som baserer seg på grønt karbon.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede og etablere et statlig investeringsfond for grønt karbon.»

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, har registrert at det i regjeringsplattformen tas til orde for en skattekredittdordning for skogeiere som investerer i industriformål. Flertallet mener dette er et fornuftig forslag fordi skogen har en langt mindre verdi, både for den enkelte skogeier og for samfunnet, uten en sterk industri. Flertallet vil også vise til ansvaret og evnen norske skogeiere historisk har vist for å få reist og utviklet industri i Norge.

Flertallet vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 legge frem et forslag til en skattekredittdordning for skogeiere som investerer i skogsindustri.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Garantiinstituttet for eksportkreditt (GIEK) utsteder garantier på vegne av den norske stat for å fremme norsk eksport, sikre lokal verdiskaping og være en god finansiell partner for norske eksportører. Disse medlemmer mener det bør utredes om en lignende garantiordning kan etableres med formål å støtte etableringen av grønn norsk industri.

2.13 Tremekanisk industri – innovasjon og industrialisering

Komiteen viser til at foretakene i bygg og anlegg hadde en omsetning på over 455 mrd. kroner i 2014, og at over 50 pst. av dette kommer fra oppføring av bygninger. Komiteen er enig med regjeringen i at en økt etterspørsel etter tre til bruk i bygg vil gi muligheter for videreutvikling av den tremekaniske industrien. Komiteen merker seg at omkring 70 pst. av tømmerinntektene til skogeierne kommer fra den tremekaniske industrien, og at en økt omsetning og verdiskaping i denne verdikjeden vil ha stor betydning for hele skogsektoren.

Komiteen viser til at det i den nye loven om offentlige anskaffelser, vedtatt i juni 2016, slås fast at offentlige oppdragsgivere skal innrette sin anskaffelsesvirksomhet slik at den bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger der det er relevant.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, viser til følgende flertallsmerknad fra Innst. 358 L (2015–2016):

«Komiteen ser det som viktig at offentlige innkjøp i større grad enn i dag blir en drivkraft for grønn teknologiutvikling og mer miljøvennlige løsninger, og til å utvikle markedet for miljøteknologi. Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, mener at offentlige anskaffelser er et viktig verktøy med hensyn til å nå klima- og miljøpolitiske målsettinger. Stortinget har bedt regjeringen innføre krav om minimum 30 pst. miljøvekting ved alle offentlige anbud, der det er relevant.»

Komiteen vil understreke at det offentlige Norge er en stor utbygger, og at det offentlige dermed kan bidra til økt etterspørsel etter tre, som har en mindre klimabelastning enn andre byggematerialer. Komiteen mener at regjeringen i det videre arbeidet med forskrifter til loven skal legge vekt på bruk av tre i oppføring av bygg der det er både mest mil-

jøvnlig og kostnadseffektivt basert på samfunnsøkonomiske vurderinger. Komiteen viser til Innst. 358 L (2015–2016), hvor en samlet komité understreker at livsløpsstandard er et elementært verktøy for å gjennomføre gode anskaffelser, særlig innenfor bygg- og anleggsindustrien, og at dette skal hensyntas der det er relevant.

Komiteen viser til at Studentsamskipnaden har gått foran med et godt eksempel ved nå å bygge studentboliger i massivt tre i stedet for i fossile materialer. Komiteen mener at dette viser at det er mulig med et større marked for tre innenfor bygg gjennom en mer bevisst bruk av offentlige anskaffelser, og med rammebetingelser som legger til rette for økt konkurransekraft.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, mener det offentlige har et potensial for å legge bedre til rette for at offentlige innkjøp brukes for å bidra til viktige miljøpolitiske og næringspolitiske mål. Regelverket gir i dag store muligheter til å bidra til å styrke bruken av tre som byggemateriale, men blant mange innkjøpere er det for liten kjennskap til hvilket handlingsrom regelverket gir. Frykt for å gjøre feil i innkjøpsprosesser bidrar også til at regelverket anvendes mindre aktivt enn det er rom for i dag. Flertallet vil derfor styrke innkjøpskompetansen for dem som har ansvar for offentlige anskaffelser, og sørge for bedre formidling av gode historier om vellykkede offentlige innkjøp.

Flertallet mener at staten skal prioritere bruk av norsk tre i byggeprosjekter. Det er viktig at det stilles krav om og planlegges for bruk av tre i byggeprosjekter tidlig i planleggingsfasen.

Videre vil flertallet vise til den positive effekten byggingen av Vikingskipet på Hamar hadde for norsk treindustri. Eksempelet viser betydningen av at det offentlige viser vei. Flere slike prosjekter bør vurderes, og regjeringens kvartalet vil kunne være et flaggskip som ville kunne bety mye for norsk treindustri.

På den bakgrunn fremmer flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at tre som byggemateriale i større grad blir brukt ved offentlige innkjøp.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere bruk av tre som byggemateriale i det nye regjeringens kvartalet.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det er et stort potensial for videreutvikling av den tremekaniske industrien. Bruk av tre i bygg gir stor klimagevinst og grunnlag for høy verdiskaping. Det er en rekke tiltak som kan settes i verk for å øke andelen tre som byggemateriale. Flertallet anmoder regjeringen om å komme tilbake i revidert nasjonalbudsjett for 2017 med en strategi for å etablere markeder med forutsigbar etterspørsel etter grønne, trebaserte produkter, herunder bruk av tre i bygg. Strategien må også inkludere utdannings- og øvrige kompetansebehov.

Strategiarbeidet SKOG22 viser at omsetningen fra norsk skog- og trenæring minst kan firedobles, til 180 mrd. kroner per år. Det største potensialet for økt verdiskaping kommer fra økt bruk av tre i bygg, som også er et av de mest kostnadseffektive tiltakene for reduksjon av klimagassutslipp.

Flertallet viser til avtalen om statsbudsjettet for 2017, som legger til rette for en kraftig satsing på biodrivstoff. Flertallet har merket seg at regjeringens ekspertutvalg for grønn konkurransekraft skriver:

«Skogen vil spille en avgjørende rolle i omstillingen til lavutslippssamfunnet. Scenarioene FNs klimapanel bygger på, viser at klimamålene forutsetter massiv økning i bruk av biomasse globalt og mange av scenarioene forutsetter karbonnegative løsninger som planting av skog på nye arealer og bio-CCS.»

Flertallet viser til de store muligheter som meldingen beskriver, og understreker betydningen av at vi aktivt legger til rette for nye og forbedrede, klimavennlige produkter basert på biomasse fra skogen.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Venstre og Sosialistisk Venstreparti understreker behovet for å utvikle nye grønne løsninger og markeder som kan erstatte fossilbaserte produkter. Ekspertutvalget for grønn konkurransekraft er tydelig på behovet for særskilte tiltak og at man bør stimulere etterspørselen etter norsk biomasse fra skog.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i budsjettforhandlingene var en pådriver for å skape et forutsigbart marked for biodrivstoff. Tilsvarende grep bør gjøres på andre områder, blant annet for økt bruk av tre i bygg.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti anmoder regjeringen om å komme tilbake i revidert nasjonalbudsjett for 2017 med en strategi for å etablere markeder

med forutsigbar etterspørsel etter grønne, trebaserte produkter, herunder bruk av tre i bygg.

2.14 Biodrivstoff

Komiteen viser til at man ved å utnytte overskudd av både massevirke, skogsavfall og sidestrømmer fra treindustrien som sagflis, bark, sagspon og avkapp kan lage avansert biodrivstoff uten at dette kommer i konflikt med matproduksjon. Komiteen vil understreke at skogråstoff er den viktigste råstoffkilden for bioenergi, og at det er et stort potensial for økt utnytting av skogressurser til bioenergi fra hogstavfall, for eksempel greiner og topper (GROT). Komiteen viser til at i dag blir omkring halvparten av biomassen fra et tre som avvirkes, liggende igjen i skogen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til at beregninger utført ved NMBU viser et potensial for økt uttak av biomasse til energiformål tilsvarende 16 TWh under de samme forutsetninger dersom avvirkingen økes til 15 millioner kubikkmeter. En sentral forutsetning er at sagtømmeret som avvirkes, har avsetning til om lag dagens priser.

Komiteen mener at det er viktig med verdikjeder som bruker de ulike delene av tømmerstokken mest mulig effektivt og der de har mest verdi. Ko-

Tidspunkt	01.10.2017	2018	2019	2020
Prosent avansert biodrivstoff	2,5 pst.	3,5 pst.	4,5 pst.	8 pst.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener industrien har behov for klare rammebetingelser for produksjon av biodrivstoff. Det viktigste vil være å ha trygghet for at etterspørselen vil være til stede ut over 2020.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en plan for krav om biodrivstoff og delkrav om avansert biodrivstoff frem til 2030 i revidert nasjonalbudsjett 2017.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at det trengs ytterligere økning av omsetningskravet, og at vi bør ha et mål om 20 pst. bærekraftig biodrivstoff innen 2020 og fortsette opptrappingen fram mot 2030. Dette medlem mener at dette kan gjøres gjennom en opptrappingsplan hvor det trappes opp betydelig mer

miteen vil derfor understreke at det ikke nødvendigvis er selve tømmerstokken som skal brukes til biodrivstoff, men at det er viktig å ta i bruk også det som i dag blir liggende igjen i skogen.

Komiteen viser til at fremtidig vekst innenfor energiområdet trolig først og fremst vil komme fra produksjon av flytende biobrensel, men også fast biobrensel som pellets og biokull. Komiteen mener at produksjon av biodrivstoff basert på skogråstoff eller cellulose kan være et viktig område for økt verdiskapning innenfor skog- og trenæringen framover. Biodrivstoff er særlig aktuelt for tungtransport, sjøtransport og luftfart.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener det er rom for et økt uttak i skogen, men at dette må skje på en måte som ikke skader naturmangfoldet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til budsjettenigheten for statsbudsjettet 2017 mellom samarbeidspartiene, hvor det er enighet om å forskriftsfeste en opptrappingsplan for omsetning av biodrivstoff til veitrafikk til 20 pst. i 2020, og et delkrav om bruk av avansert biodrivstoff i årene 2017–2020.

Flertallet viser til at delkravet for avansert biodrivstoff settes slik:

enn 0,5 pst. per år, for eksempel med 5 pst. årlig de neste tre årene.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake i revidert nasjonalbudsjett for 2017 med en opptrappingsplan som gir et omsetningskrav for bærekraftig biodrivstoff på 20 pst. i 2020 og en videre opptrapping fram mot 2030.»

2.15 Forskning og innovasjon sentralt i grønt skifte

Komiteen viser til at forskning, utvikling og innovasjon er sentralt for å lykkes i omstillingen av norsk økonomi og for å styrke konkurransevnen som er i norsk skog- og trenæring. Komiteen viser til at det er mange ulike og gode forskningsprogrammer relevante for skog- og trenæringen, men at disse i varierende grad blir brukt av næringen. Komiteen viser videre til at dette kan handle om kapasitetsutfordringer og den vanskelige økonomiske situasjonen næringen har vært i. Komiteen vil også peke

på at det er viktig med ordninger som også er tilpasset mindre bedrifter og prosjekter.

Komiteen viser til innspill til komiteen fra treindustrien, hvor organisasjonen skriver:

«Det er viktig at virkemiddelapparatet (Forskningsrådet og Innovasjon Norge) støtter opp om de mindre nisjeforskningsinstituttene. Det er viktig at man åpner opp for mindre prosjekter som er tilpasset den norske bedriftsstrukturen, og at man øker fokus på innovasjon og nyutvikling ut i fra eksisterende industri. Dette må gjenspeiles i størrelsen og kriteriene i utlysningene av forsknings- og innovasjonsprosjekter.»

Komiteen er enig i dette og mener at nisjeforskningsinstituttene spiller en viktig rolle for FoU i mindre bedrifter som ikke har ressurser til å ha selvstendige prosjekter. Komiteen viser til at det er viktig å sikre at små bedrifter kan drive med FoU, da dette også fører til utvikling i andre ledd i verdikjeden.

Komiteen viser til at målrettet innsats i forsknings- og utviklingsarbeid kan bidra til at skognæringen kan ta ut sitt potensial for industriell vekst innenfor bioøkonomien. Utvikling av nye produkter og produksjonsmetoder er sentralt for å styrke konkurranseevnen til næringen.

Komiteen viser til at det er en rekke program og ordninger, blant annet gjennom Norges forskningsråd, Innovasjon Norge og etablering av senterordninger, som bidrar til forsknings- og innovasjonsaktiviteten i næringen. Komiteen mener det er svært viktig at dette videreføres og styrkes.

Komiteen understreker betydningen av at det er god kontakt mellom forskningsmiljøer og industrien, og støtter regjeringens ambisjon om å legge til rette for dette via samarbeidsarenaer og nettverk.

Komiteen mener det bør tas særlige grep som sikrer en helhetlig og styrket satsing på forskning, innovasjon og utvikling i næringen som dekker hele verdikjeden, fra frø til ferdig produkt.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om å utarbeide en strategi for en helhetlig og styrket satsing på forskning, utvikling og innovasjon i skog- og trenæringen.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at regjeringen har styrket satsingen på næringsrettet forskning og innovasjon med 2,8 mrd. kroner siden den tiltrådte, inkludert forslag til statsbudsjett for 2017. Dette er kraftfulle virkemidler som bidrar til mer forskning,

utvikling og innovasjon også i skog- og trenæringen. Disse medlemmer viser også til SSBs rapport «Innovasjons- og verdiskapingseffekter av utvalgte næringspolitiske virkemidler» fra april 2016, som viser at denne innretningen på virkemidlene har gitt gode resultater både i antall arbeidsplasser, økt verdiskaping og økt omsetning for næringslivet. Disse medlemmer frykter at gode forsknings- og utviklingsprosjekter vil bremse eller stoppe opp i påvente av at det utarbeides en strategi. Disse medlemmer mener at fokuset på konkurransekraft under den sittende regjering har vært sterkt. Innen skognæringen erkjenner disse medlemmer at det er et helt industrielt miljø som skal gjenreises etter mange år med svak konkurransekraft. Dette er en stor utfordring, men løses ikke gjennom politiske vedtak.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti viser til at Innovasjon Norge har en rekke program som er viktige for å få til det grønne skiftet.

Disse medlemmer har merket seg meldingens omtale av Trebasert innovasjonsprogram. Programmet har vært en avgjørende faktor for å sikre innovative prosjekter som fremmer bruk av tre i bygg som bygningsmateriale, og rasjonell og sikker bygging av trehus i flere etasjer.

Bioraffineringsprogrammet, Miljøteknologiordningen og det nye bioøkonomiprogrammet i Innovasjon Norge vil kunne bidra til å utvikle forbedrede og nye produkter og gi økt verdiskaping for skogbruket.

2.16 Samfunnssikkerhet og beredskap

Komiteen viser til at samfunnssikkerhet og beredskap handler om å verne samfunnet mot hendelser som kan true grunnleggende verdier og funksjoner og sette liv og helse i fare. Komiteen viser videre til at skog dekker store deler av landarealet, og at klimaendringer vil kunne øke faren for klimarelaterte skader som skogbrann og vindfelling. Komiteen vil peke på at dette også vil ramme infrastruktur og sentrale samfunnsfunksjoner som veier, jernbane og kraftforsyning.

Komiteen merker seg at regjeringen peker på videreføring av dagens prinsipper i skogbrannberedskapen når det gjelder overvåkningstjenesten, lederstøtteordninger og bruk av skogbrannhelikopter. Komiteen merker seg videre at brannvesenet regionalt har ansvar for å sikre at skogbrannreserven øves i tråd med forskriften.

Komiteen viser til at erfaringer fra Europa har vist at det i beredskapssammenheng er vanskelig å ha en stående beredskap som er dimensjonert for eksempelvis store utmarksbranner. Komiteen viser

videre til at flere EU-land nå stimulerer til ulike former for arealpleie som kan forebygge natur- og klimarelaterte hendelser som kan berøre viktige samfunnsstrukturer, som for eksempel målrettet beiting av brannutsatt vegetasjon eller forhåndsbrenning av arealer. Komiteen merker seg at regjeringen peker på dette som tiltak som kan bli aktuelle i Norge.

Komiteen merker seg at det ut fra tidligere undersøkelser er grunn til å tro at det er få konkrete beredskapsplaner i skogbruket, og at få aktører har slike innbakt i kvalitetssikringssystemene sine.

Komiteen fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen arbeide for tilstrekkelige beredskapsplaner i skogbruket, i samarbeid med relevante organisasjoner og skogeiere.»

Komiteen mener det er svært viktig at dette kommer på plass, og at det må arbeides med en overordnet, felles forståelse av hvordan både offentlig og privat beredskap skal virke når det skjer noe. Komiteen mener også at koordinering av beredskapsplanverk i privat og offentlig skogforvaltning og tilgrensede etater må forbedres.

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonal tømmertransportplan for hvilke investeringer som er nødvendige for å sikre effektiv transport på sjø, jernbane og vei.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen etablere et permanent råd der skog- og trenæringen og myndighetene kan møtes for sammen å utvikle næringen videre.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen legge frem en plan for krav om biodrivstoff og delkrav om avansert biodrivstoff frem til 2030 i revidert nasjonalbudsjett 2017.

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen stanse det pågående arronderingssalget av Statskog.

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen utrede og etablere et statlig investeringsfond for grønt karbon.

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen ikke lenger legge til grunn et mål om 10 pst. vern av skogen.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen avvikle ordningen med tilskudd til gjødsling av skog.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen vurdere bruk av tre som byggemateriale i det nye regjeringskvartalet.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen komme tilbake i revidert nasjonalbudsjett for 2017 med en opptrappingsplan som gir et omsetningskrav for bærekraftig biodrivstoff på 20 pst. i 2020, og en videre opptrapping frem mot 2030.

4. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding I, VII og VIII fremmes av en samlet komité.

Komiteens tilråding II og IV fremmes av samtlige partier i komiteen unntatt Sosialistisk Venstreparti.

Komiteens tilråding III, V og VI fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og rå Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen sørge for at relevant offentlig geografisk miljø- og ressursinformasjon gjøres tilgjengelig og oppdateres, og rapportere tilbake om dette arbeidet i statsbudsjettet for 2018. Stortinget ber videre regjeringen legge til rette for at Skogportalen i NIBIO gir oppdatert og relevant miljøinformasjon til skogbruket.

II

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en prøveordning med kjøretøy med totalvekt opp til 74 tonn.

III

Stortinget ber regjeringen utarbeide en strategi som stimulerer etterspørselen etter grønne trebaserte produkter, og komme tilbake med denne i løpet av 2017.

IV

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 legge frem et forslag til en skattekredittordning for skogeiere som investerer i skogsindustri.

V

Stortinget ber regjeringen sørge for at tre som byggemateriale i større grad blir brukt ved offentlige innkjøp.

VI

Stortinget ber regjeringen om å utarbeide en strategi for en helhetlig og styrket satsning på forskning, utvikling og innovasjon i skog- og trenæringen.

VII

Stortinget ber regjeringen arbeide for tilstrekkelige beredskapsplaner i skogbruket, i samarbeid med relevante organisasjoner og skogeiere.

VIII

Meld. St. 6 (2016–2017) – om Verdier i vekst Konkurransedyktig skog- og trenæring – vedlegges protokollen.

Oslo, i næringskomiteen, den 19. januar 2017

Geir Pollestad

leder

Line Henriette Hjemdal

ordfører

